

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2002-2003

1 juli 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Interpellatie van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het tekort aan en de subsidiëring van neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen

Interpellatie van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de toekomst van de neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de financiering van de neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de subsidiëring van de neutrale bezoekeruimte
Met redenen omklede moties

Interpellatie van de heer Karim Van Overmeire tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de demografische evolutie en de nood aan een geboortebelid in Vlaanderen
Met redenen omklede moties

Interpellatie van de heer Jan Van Duppen tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de toepassing en uitvoeringsmodaliteiten van het legionellabesluit van de Vlaamse regering van 22 november 2002

Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van mevrouw Claudine De Schepper tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de resultaten van het onderzoek van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid naar de tevredenheid van rusthuisbewoners

Vraag om uitleg van de heer Carlo Daelman tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de stand van zaken inzake beschikbare kinderopvangplaatsen

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de stagnatie in de uitbreiding van kinderopvang

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het acute tekort aan kinderopvang

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het voorstel om het ouderschapsverlof uit te breiden tot 1 jaar

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Dinsdag 1 juli 2003

VOORZITTER : De heer Koen Helsen

– *De interpellatie wordt gehouden om 15 uur.*

Interpellatie van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het tekort aan en de subsidiëring van neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen

Interpellatie van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de toekomst van de neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de financiering van de neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de subsidiëring van de neutrale bezoekerimte

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van mevrouw Merckx-Van Goey tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het tekort aan en de subsidiëring van neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen, van de heer Roegiers tot minister Byttebier, over de toekomst van de neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen, van mevrouw Dillen tot minister Byttebier, over de financiering van de neutrale ontmoetingsruimtes voor gescheiden ouders en hun kinderen met daaraan toegevoegd de vraag om uitleg van mevrouw Van Den Heuvel tot minister Byttebier, over de subsidiëring van de neutrale bezoekerimte.

Mevrouw Merckx-Van Goey heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, veertien dagen geleden was er nogal wat commotie rond de dreigende sluiting van twaalf neutrale ontmoetingsruimtes. De verantwoordelijken trokken aan de alarmbel nadat ze hadden vernomen dat de minister van Justitie zijn voornemen zou uitvoeren om de in Vlaanderen erkende bezoekerimtes niet langer te financieren. De minister had zelfs aangekondigd dat het op 1 oktober zou zijn afgelopen. De vertegenwoordigers van de koepel en van de neutrale ontmoetingsruimtes hadden dus goede redenen om te reageren. In de daaropvolgende discussies vernamen we van de minister van Justitie dat hij het allemaal beu is. Dit probleem verdient hier dus aandacht.

In de media is ondertussen al gedeeltelijk geantwoord op de vragen die in onze interpellatie worden gesteld. De minister-president heeft immers aangekondigd dat Vlaanderen twee belangrijke beslissingen neemt. Men zal er in een brief bij de federale overheid op aandringen mee te werken aan een oplossing en een samenwerkingsakkoord af te sluiten. Verder zal de Vlaamse regering ervoor zorgen dat het project tot eind 2003 zou kunnen blijven bestaan.

Ik blijf echter met vragen zitten. De uitspraken van de minister-president zijn op zich immers geen oplossing. De dreigende sluiting van de neutrale ontmoetingsruimtes is niet afgewend. En het probleem is zelf maar een onderdeel van het alomvattende probleem. Zo'n tweeduizend kinderen zien een van hun ouders enkel en alleen in die bezoekerimte. Het zou onbegrijpelijk zijn als kinderen een van hun ouders niet meer zouden kunnen ontmoeten wegens een bevoegdheidsconflict tussen enkele overheden.

Merckx-Van Goey

Ongeveer 80 percent van de jongeren die gebruiken van neutrale ontmoetingsruimtes doen dat na een doorverwijzing van gerechtelijke instanties, zoals jeugdrechters, vrederechters en het Justitiehuis. De gerechtelijke instanties zijn tevreden over de gang van zaken. Ook in die kringen is de ontgoocheling groot over de dreigende sluiting. Men verschuilt zich nogal eens achter het feit dat de Raad van State daarover een beslissing heeft genomen. Dat is niet juist : de Raad van State heeft enkel een advies uitgebracht over een ontwerp-tekst van minister Verwilghen. In dat advies wordt gesproken over ineengestrengelde bevoegdheden. De Raad van State dringt daarom aan op overleg en op een samenwerkingsakkoord. Het advies is in september vorig jaar uitgebracht. De minister van Justitie zou dat de minister al een tijdje geleden hebben meegedeeld. De minister heeft verklaard dat er al verschillende contacten met Justitie over de neutrale ontmoetingsruimtes zijn geweest.

Als het advies zo duidelijk is, waarom hebben die gesprekken dan niets concreets opgeleverd ? Het is duidelijk dat de twee niveaus hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Waarom is de minister-president zo optimistisch ? Ik zie de reden niet, want hij wil zich slechts tot eind 2003 engageren. De minister van Justitie zelf wil dat trouwens ook tot eind 2003 doen. De toekomst staat echter ter discussie. Niemand spreekt zich uit over de periode daarna.

Het succes van de neutrale ontmoetingsruimtes heeft geen uitleg. Kinderen lijden al genoeg onder echtscheidingen. Dikwijls zijn ze er zelfs de inzet van. Hoe vlotter het contact tussen de ouders en tussen de ouders en de kinderen verloopt, hoe minder traumatisch de echtscheiding voor de kinderen is. Het is dus uiterst belangrijk dat kinderen hun ouders blijven zien, en daartoe zijn de neutrale ontmoetingsruimtes belangrijk. Ongeveer 2.000 kinderen maken daarvan vandaag gebruik.

Ik begrijp niet hoe het mogelijk is dat de Vlaamse regering en de Vlaamse minister zich weer voor voldongen feiten hebben laten stellen en zo de dienstverlening in gevaar brengen. Men zou ondertussen beter moeten weten, want het project 'Burgers voor Burgers', dat cofinanciering genoot door de minister van Justitie, is ook van de ene dag op de andere afgevoerd. Minister Vogels had ons gegarandeerd dat het in dit geval niet dezelfde weg zou opgaan. Ze zei dat ze garanties had gekregen van de minister van Justitie en dat een samenwerkingsakkoord in de maak was. Toch zegt de minis-

ter van Justitie nu dat hij stopt met de financiering. Waarom is er nog geen akkoord over de cofinanciering afgesloten ? En wat bezielde minister Bytberier om te zeggen dat ze niet verder wil betalen omdat de minister van Justitie zich daartoe had verbonden ? Waarom speelt men ping-pongspelletjes ?

Nu reeds zijn er lange wachtlijsten voor het gebruik van de neutrale ontmoetingsruimtes. De minister van Justitie betaalt minder voor de omkadering, maar dat kan en mag niet alles verklaren. Getuigen vertellen dat in een vonnis zo'n omgangsrecht in een neutrale ontmoetingsruimte was opgelegd, maar dat men daar niet binnen de opgelegde termijn gebruik van kon maken wegens de lange wachttijden. Nog niet lang geleden heeft de heer Roegiers het hier over deze problematiek al gehad. Hij had het toen ook over de vzw SBO – Stop de Boycot van het Omgangsrecht. Twijfel over het voortbestaan van neutrale ontmoetingsruimtes doet geen goed aan de maatschappelijke aanvaarding. De heer Roegiers wilde toen weten wat de minister ervan weerhield om de vzw te erkennen en zijn werk te financieren. De huidige commotie heeft misschien geleid tot een grotere gevoeligheid voor de problematiek van uit de echt gescheiden jonge ouders. Ik zou daarom de minister willen vragen om zo'n erkenning te overwegen.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, beste collega's, in het uitvoerige betoog van mevrouw Merckx is het belang van neutrale ontmoetingsruimtes goed benadrukt. Steeds meer paren scheiden, en vaak monden echtscheidingen uit in vechtscheidingen, en daar worden al te vaak kinderen het slachtoffer van. Ik zal het daarover echter niet meer hebben.

De reactie van de minister op het probleem heeft me echt uit mijn evenwicht gebracht. Ik las in een Belga-bericht dat ze in een eerste reactie niet bereid was om de financiering van de neutrale ontmoetingsruimtes op zich te nemen. Als dat gebeurt, moet men de deuren sluiten en komen 32 medewerkers op straat te staan. Ondertussen is daarover in de Vlaamse regering overlegd. Ik kom daar nog op terug.

Die eerste reactie stond in schril contrast met het advies van de Kinderrechtencommissaris van oktober vorig jaar. In dat advies wordt verwezen naar het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind. In artikel 8, ten eerste, is bepaald dat de staten al het mogelijke moeten doen om te verzeke-

Roegiers

ren dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding van de kinderen. Daaruit volgt volgens de Kinderrechtencommissaris 'dat het aan de overheid is om de mogelijkheid op persoonlijke contacten van het kind met zijn ouders te verzekeren. Een loutere onthouding is duidelijk onvoldoende. De overheden dienen vanzelfsprekend maatregelen te treffen, zodat dit persoonlijk contact ook effectief kan genoten worden. Zeker in een land met de levensstandaard als België kan van de overheid een meer actief ingrijpen verwacht worden.'

De reactie van de minister kwam neer op een pingpongspelletje. Ze zei dat ze niet wou betalen, en dat de federale overheid dat dan maar moest doen. Ik betreur dat. In het advies van de Kinderrechtencommissaris staat ook dat 'het ondersteunen van deze diensten, eventueel in samenspraak met de federale overheid, vanuit Vlaanderen een duidelijke optie moet kunnen zijn. Vanuit de Vlaamse bevoegdheid voor bijstand aan personen kan dit zeker worden gemotiveerd. Dat zou bovendien het positieve effect hebben dat de bezoekersruimtes niet enkel kunnen tussenkomen vanuit gerechtelijke dossiers, maar dat deze ruimtes ook kunnen optreden in dossiers verwezen door de welzijnssector.'

Concreet verzocht de Kinderrechtencommissaris het Vlaams Parlement na te gaan in hoeverre deze diensten nog meer kunnen worden ondersteund in het kader van de Vlaamse bevoegdheden over bijstand aan personen.

Mevrouw de minister, ik heb gelezen dat u de Vlaamse regering hebt voorgesteld om in de begroting een bedrag van 1,5 miljoen euro vrij te maken om de neutrale ontmoetingsruimtes te financieren. U zult ook een decretaal initiatief nemen en een samenwerkingsakkoord met de minister van Justitie uitwerken. Dat zijn goede beslissingen. Is er effectief overlegd met de minister van Justitie? Welke timing hebt u voor ogen voor een decretaal initiatief? Welke timing streeft u na voor het bereiken van een samenwerkingsakkoord? Zal Vlaanderen volledig instaan voor de financiering? Als dat alles decretaal wordt verankerd, mogen we er dan van uitgaan dat dit een financiering over meerdere jaren wordt, en dat men niet zal werken met projectsubsidies waarbij de verantwoordelijken van de neutrale ontmoetingsruimtes elk jaar opnieuw aanvragen moeten indienen?

Mevrouw de minister, in uw tweede persmededeling vraagt u goede en heldere afspraken over alle hangende dossiers waarbij Welzijn en Justitie zijn betrokken. Ik steun u daarin. We moeten echt vermijden om in de nabije of verre toekomst terecht te komen in juridische steekspelletjes, en we moeten vermijden dat er onzekerheid wordt gecreëerd, in het belang van de kinderen en van iedereen die daarmee te maken heeft. We moeten echt overleggen en structurele afspraken maken als we een goed beleid willen voeren.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, het is niet de eerste keer dat hierover wordt gediscussieerd. Toch is het probleem groot genoeg om dat nogmaals te doen. Kinderen wiens ouders gescheiden zijn, hebben recht op omgang met beide ouders. In problematische situaties is dat helaas niet altijd vanzelfsprekend. Om een oplossing voor dit probleem te vinden, werden ongeveer zeven jaar geleden in opdracht van de minister van Justitie de neutrale ontmoetingsplaatsen opgericht. Daar wordt in het belang van de kinderen het recht op bezoek en de omgang met de ouders gewaarborgd. Eventueel wordt er ook voor begeleiding gezorgd. Vandaag is er in elke arrondissement zo'n ontmoetingsplaats. Dit is een positief initiatief, want zo wordt het contact gewaarborgd tussen het kind en de ouder waarbij het niet woont. Het is ook niet onbelangrijk dat er in een begeleiding is voorzien. De lange wachtlijsten – mensen moeten soms een half jaar wachten – tonen trouwens aan dat er een grote nood is aan zo'n ontmoetingsplaatsen.

Wat de bevoegdheden betreft, balanceert het initiatief tussen Justitie en Welzijn. De organisatie van deze neutrale ontmoetingsplaatsen is duidelijk een vorm van bijstand aan personen en valt onder de bevoegdheid van de gemeenschappen. Het was echter de minister van Justitie die tot nog toe voor de financiering zorgde, maar lang zal dat niet meer duren. U zult ook wel weten, mevrouw de minister, dat de federale overheid de jongste tijd reeds bezuinigde op de voorziene budgetten: een aantal functies werden geschrapt en de personeels- en werkingssubsidies werden verminderd. Door de afbouw van de ondersteuning van deze diensten verkeren ze niet meer in de mogelijkheid efficiënt te werken en kort op de bal te spelen.

Nu is het probleem echter nog ernstiger geworden, want de federale minister van Justitie gaat de subsidiëring nu ook volledig schrappen. De Raad van State heeft – en volgens mij terecht, mevrouw de

Dillen

minister – een zeer duidelijke uitspraak gedaan en gesteld dat de minister van Justitie niet meer kan en mag instaan voor de financiering. Het zijn namelijk de gemeenschappen die verantwoordelijk zijn voor de organisatie en financiering.

U zult wel weten dat er ook in het verleden reeds moeilijkheden bestonden in dit dossier. Uw voorganger heeft contact gehad met de minister van Justitie en hem enkele voorstellen gedaan over mogelijke initiatieven, maar een echte oplossing werd nooit uitgewerkt. Er werd nooit een samenwerkingsovereenkomst afgesloten.

Ook werd noch door het Vlaams Parlement, noch door de Vlaamse regering ingegaan op het toch wel duidelijke advies van de Kinderrechtencommissaris. Ze vroeg uitdrukkelijk aan het Vlaams Parlement om na te gaan in hoeverre deze diensten meer kunnen worden ondersteund vanuit de Vlaamse bevoegdheden in het kader van de bijstand aan personen.

Uw voorganger heeft altijd gesteld dat er geen decretale basis was en dat er bijgevolg geen eigen initiatieven konden worden genomen. Vandaag staat echter duidelijk vast dat het een volledig eigen bevoegdheid is van de gemeenschappen en dat de Vlaamse Gemeenschap dus wel kan handelen.

In ieder geval is er nu een dringend probleem ontstaan door het ondubbelzinnige advies van de Raad van State en de minister van Justitie die daarop onmiddellijk is ingegaan, waarschijnlijk omwille van budgettaire redenen. De toekomst van deze neutrale ontmoetingsplaatsen komt misschien op de helling te staan. Dit zou bijzonder betreurenswaardig zijn. Als ik goed ben ingelicht, hebben de 32 medewerkers reeds hun vooropzeg gekregen en wordt de geldkraan volledig dichtgedraaid vanaf 1 oktober 2003, uiterlijk vanaf 31 december 2003.

Mevrouw de minister, ik kan me aansluiten bij de woorden van de heer Roegiers, die zei geshockeerd te zijn door uw eerste reactie nadat de beslissing van de minister van Justitie bekend werd. In de pers konden we namelijk lezen dat u niet van plan was voor de kosten op te draaien. Ik betreur dat u onmiddellijk een dergelijk standpunt hebt ingenomen in plaats van eerst iets gematigder te zijn door te zeggen dat u zou onderzoeken of er misschien een oplossing mogelijk was. Uw eerste antwoord was toch wel vrij radicaal.

Ondertussen is het dossier iets gunstiger geëvolueerd, zoals reeds werd gezegd. Er werd een initiatief genomen door de Vlaamse regering en er wordt gestreefd naar een oplossing in dit dossier via het afsluiten van een samenwerkingsakkoord. U zou bereid zijn in uw begroting financiële middelen vrij te maken. Dat is natuurlijk een goede oplossing om de toekomst van de bezoekenruimten op korte termijn veilig te stellen, maar op langere termijn moet volgens mij worden gewerkt aan een meer structurele oplossing.

Dat is onze plicht en onze verantwoordelijkheid. Ik denk namelijk dat de Raad van State gelijk heeft dat Vlaanderen exclusief bevoegd is voor de organisatie en de financiering. Ik denk dan ook dat u uw verantwoordelijkheid moet opnemen, in het belang van alle kinderen en ouders die een beroep doen op deze neutrale bezoekenruimtes.

Er werd daarnet reeds verwezen naar het advies van de Kinderrechtencommissaris, die duidelijk stelt dat het de plicht is van de overheid om de mogelijkheid tot persoonlijke contacten tussen kinderen en ouders te verzekeren. Een loutere onthouding is dus niet voldoende, mevrouw de minister. De overheid moet maatregelen treffen zodat dit persoonlijk contact effectief kan worden genoten.

Ik denk dat het in ieder geval belangrijk is er op korte termijn voor te zorgen dat deze kinderen en hun ouders niet het slachtoffer worden van het zoveelste bevoegdheidsconflict tussen de federale en de Vlaamse overheid.

Mevrouw de minister, welke maatregelen zult u nu bij voorrang nemen om deze problematiek aan te pakken en initiatieven uit te werken om te voorkomen dat er een vacuüm ontstaat, waardoor het bestaan van de neutrale bezoekenruimtes op de helling komt te staan ? In het verleden werd steeds gezegd dat er geen decretale basis was en dat uw voorganger dus geen initiatieven kon nemen. Vandaag is er een duidelijk advies van de Raad van State, die stelt dat dit een exclusieve bevoegdheid is van de gemeenschappen. Gaat u nu ook op korte termijn werken aan een decretale basis om de toekomst op langere termijn veilig te stellen ?

Heeft er in het recente verleden nog overleg plaatsgevonden met de federale minister van Justitie ? Zo ja, wat is de stand van zaken ? Zo neen, plant u nog overleg ? Bent u bereid om de nodige financiële middelen vrij te maken om deze neutrale bezoekenruimtes te financieren ?

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, de problematiek werd al uitvoerig toegelicht en we delen allemaal dezelfde bezorgdheid. Ik ga het dan ook bijzonder kort houden.

Ik denk dat iedereen ervan overtuigd is dat bezoekersruimtes een essentiële basisdienstverlening kunnen en moeten zijn ter bescherming van het fundamentele recht van het kind op persoonlijk contact met de ouders. Deze basisdienstverlening moet, zowel in het belang van de ouders als van het kind, worden gegarandeerd. Dat is trouwens ook het advies van de Kinderrechtencommissaris, waar ik me graag bij aansluit.

De problematiek die zich vandaag voordoet, heeft uiteraard te maken met wie waarvoor bevoegd is. Daarover werden reeds verschillende meningen geformuleerd. Ook de Raad van State heeft hierover uitspraken gedaan, toen er advies moest worden gegeven over een KB waarin een aantal zaken worden geregeld die op de grens liggen tussen Justitie en Welzijn. Ik denk dat niet zomaar onvoorwaardelijk kan worden gezegd dat maatregelen die worden opgelegd door een gerechtelijke overheid, sowieso behoren tot de gemeenschapsbevoegdheid. Er moet worden nagedacht over hoe dat precies is geregeld en daarvoor moet op zijn minst een samenwerkingsakkoord worden uitgewerkt, zoals ook te lezen staat in het advies van de Raad van State. Ik denk dat we inzake die neutrale bezoekersruimtes zeker een onderscheid moeten maken tussen die die ressorteren onder een opgelegde maatregel vanuit de gerechtelijke wereld en die die niet worden opgelegd maar op vrijwillige basis worden gebruikt.

Ik vind het ook belangrijk dat deze vraag vandaag kan worden gesteld, omdat het vorige week in de Vlaamse regering ook ging over deze materie en omdat federaal minister Verwilghen hierover uitspraken heeft gedaan. Ik denk dus dat deze interpellaties en vraag om uitleg precies op tijd komen en dat u enige klaarheid kunt brengen door te antwoorden op de volgende vragen.

Wat is precies de stand van zaken op dit moment en het resultaat van eventueel overleg met de federale overheid dat door uw voorganger, minister Vogels, reeds werd aangekondigd in het najaar van 2002 ? Kunt u zich vinden in de argumentatie van de Kinderrechtencommissaris, die is opgebouwd op basis van het Internationaal Verdrag inzake de

Rechten van het Kind ? In die argumentatie wordt gesteld dat een kind inderdaad contact moet kunnen hebben met de ouders en dat dit, als het niet op de normale manier kan, moet worden georganiseerd door wie dan ook.

Kan een ondersteuning van die neutrale ontmoetingsruimtes door de Vlaamse overheid worden beschouwd als bijstand aan personen ? Hoe staat u daartegenover ? Wanneer zou eventueel een samenwerkingsakkoord kunnen worden verwacht ? Is dat de manier van werken die u wilt volgen ?

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Frans De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ook ik had een vraag om uitleg ingediend over deze materie, maar wegens het tijdstip van indiening en de interpellaties die er reeds waren over deze kwestie, kan ik ze vandaag niet stellen. Wel sluit ik me graag aan bij de interpellaties en de vraag om uitleg over de neutrale bezoekersruimtes en de financiering ervan.

Er werd hier reeds heel veel over verteld, maar ik wil toch proberen niet te veel in herhaling te vallen. Ik heb samen met u vernomen dat de federale financiering van deze neutrale bezoekersruimtes zal stoppen, vermoedelijk op het einde van 2003. Zoals hier reeds in extenso werd aangehaald, zijn die bezoekersruimtes belangrijk in de context van de uitoefening van het bezoekrecht bij problematische echtscheidingen.

Het is vooral de Raad van State die ervoor heeft gezorgd dat de bevoegdheidsconflicten aan de orde komen. Volgens de raad zijn de gemeenschappen verantwoordelijk voor de financiering. Net als enkele vorige sprekers wil ik wijzen op de negatieve gevolgen voor het personeel en voor de dienstverlening aan de bevolking. Ik sluit me dan ook aan bij de oproep om tot een sluitende oplossing te komen via overleg tussen het federale niveau en de gemeenschappen.

Mevrouw de minister, waarom heeft het overleg dat werd gevoerd door uw voorganger, mevrouw Vogels, niet geleid tot een samenwerkingsakkoord tussen de gemeenschappen en het federale niveau ? Welke acties zult u zelf ondernemen om de rechtszekerheid van de betrokken kinderen en hun ouders en daarnaast ook de werkzekerheid van de personeelsleden te garanderen ? Kunt u op korte termijn voorzien in een decretale basis of een andere regeling die op lange termijn zorgt voor een structurele oplossing voor dit probleem ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de voorzitter, ik had hierover een schriftelijke vraag ingediend, die ik heb teruggekregen omdat er interpellaties waren over hetzelfde onderwerp.

Ik ga zeker niet in herhaling vallen, ik wil alleen mijn verwondering uiten. Ik heb dit dossier wat gevolgd via schriftelijke vragen. Ik ben daarmee gestart in het jaar 2000, toen werd gezegd dat we overleg moesten plegen met het federale niveau om na te gaan wie waarvoor bevoegd is, wie betaalt, wie wat doet en dergelijke meer. Ik kan enkel vaststellen dat we nu, hoewel het reeds juni 2003 is, nog steeds even ver staan. Nog steeds wordt de vraag gesteld wie hiervoor bevoegd is. Voor mij leek het toch wel evident dat deze thematiek vanuit welzijnsoogpunt moet worden opgevolgd en dus tot onze bevoegdheid behoort. Het is niet omdat federale rechtbanken uitspraken doen, dat Vlaanderen niet bevoegd zou zijn om de begeleiding van die bezoeken op zich te nemen. Ik ben er ook van overtuigd dat de begeleiding en de bemiddeling bij echtscheidingen voor een gedeelte kunnen worden geregeld door het decreet over de scheidingsbemiddeling, waarvoor ik destijds nog een voorstel heb ingediend, dat nog steeds hangende is.

Ik sluit me dus aan bij de collega's, maar ik stel daarbij ook nog de vraag waarom dit zo lang moest duren. Als geweten was dat er afspraken moesten worden gemaakt, had men zelfs niet op dit advies van de Raad van State moeten wachten of dan had men voorbereid moeten zijn om onmiddellijk daarna ook duidelijke regelingen te kunnen treffen. Dan was heel deze commotie hierover niet nodig geweest en dan had de overheid haar energie effectief kunnen gebruiken om dit verder uit te bouwen.

De voorzitter : Mevrouw Hermans heeft het woord.

Mevrouw Margriet Hermans : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik weet wel dat deze kwestie reeds uitvoerig werd besproken, maar ik zou me ook graag vanuit onze fractie aansluiten, omwille van de sociale bekommernis die toch wel bij ons allemaal leeft.

We weten allemaal dat de zaak lang een beetje werd afgewimpeld wegens bevoegdheidsproblemen, want die liggen inderdaad aan de basis van het stopzetten van de financiële ondersteuning door de federale minister van Justitie. Uw voorganger heeft inderdaad gedurende lange tijd ge-

zegd dat ze dat decretaal niet kon ondersteunen. Opeens blijkt dat allemaal toch te behoren tot de bevoegdheid van Welzijn op Vlaams niveau, wat volgens mij ook de meest logische houding lijkt.

Ik wil me alleen maar eventjes aansluiten bij de collega's en eens horen hoe ver het nu staat met de onderhandelingen, niet alleen op het federale niveau, maar ook op het niveau van de Vlaamse regering. In hoeverre onderschrijft u deze problematiek ? Ik veronderstel dat u dat wel doet, maar het moet natuurlijk een beetje een haalbare kaart blijven.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik ben blij dat iedereen een oplossing wil voor dit probleem, alleen betreurt ik dat men nu pas tot deze conclusie komt. Bij de begrotingsbesprekingen van 2003 heb ik namelijk reeds gezegd dat Vlaanderen hiervoor moest voorzien in structurele ondersteuning, aangezien de uitspraak van de Raad van State al dateert van 2002.

Ik ga het dus niet opnieuw hebben over de problematiek zelf. Ik zeg enkel dat er reeds veel langer signalen waren, die begonnen met de vermindering met 6 percent waarmee verschillende centra in 2002 te maken hadden en nu eindigen met het plotsse stopzetten. Mij valt het dan op dat dat allemaal gebeurt onmiddellijk na de verkiezingen.

Ik had dus willen weten, mevrouw de minister, hoe u de financiering zult overnemen. Gebeurt dit nu vanaf oktober of is het januari ? Als het vanaf oktober gebeurt, met welk begrotingsartikel gebeurt het dan ? Het moet dan immers kunnen via de huidige begroting ? Als u hierin voorziet in de begroting van volgend jaar, is de vraag evenzeer via welk begrotingsartikel het dan gebeurt, want het decreet krijgen we tegen dan niet klaar, daarover moeten we ons geen illusies maken.

Volgens mij kan dit worden opgehangen aan de opdrachten van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk, maar dan wel op voorwaarde dat er meer dan 1,5 miljoen euro wordt uitgetrokken. Die 1,5 miljoen euro is wel voldoende om eventueel die 32 personeelsleden te behouden, maar het aanbieden van neutrale ontmoetingsruimtes houdt bijvoorbeeld ook het huren van aangeklede ruimten in. Er is dus meer infrastructuur nodig dan bij andere voorzieningen waarvoor men enkel een bureeltje nodig heeft. Hoe komt u tot dit bedrag ? Is dit vol-

Van Cleuvenbergen

gens u voldoende om de huidige werking, waarbij er al wachtlijsten zijn, te behouden ? Hebt u daarbij ook rekening gehouden met werkingskosten, met locatiekosten en met de overname van het personeel ?

Als u zou zeggen dat de subsidiëring ingaat vanaf 2004, heb ik een heel concrete vraag. Hoe zult u dit operationeel maken vanaf januari 2004 ? Uit ervaring weten we namelijk dat de middelen slechts de eerste keer kunnen worden uitbetaald in maart of april 2004, dus drie tot vier maanden later. Die maanden moeten dus worden overbrugd. Ik weet dat mijn vraagstelling vrij concreet is, maar als we dit allemaal menen, dan moeten we dit ook opvolgen zodat dit op de beste en de meest efficiënte manier op korte termijn zekerheid geeft aan iedereen.

De voorzitter : De heer Daelman heeft het woord.

De heer Carlo Daelman : Ook ik wil me aansluiten bij de vele betogen over dit onderwerp. Net als iedereen in deze commissie werd ook ik bestookt met terechte bekommernissen over deze problematiek. Ik was dan ook blij te vernemen dat de regering vrijdag een initiatief op dat vlak aankondigde.

Wat me nu vooral interesseert, is het langetermijnperspectief van deze regering en van u, mevrouw de minister. Zoals de heer De Cock heeft gezegd, zijn de mensen gebaat met een structurele langetermijnoplossing. Hoe de zaak wordt opgelost, is van ondergeschikt belang.

Het is in het belang van iedereen, de ouders, de kinderen en degenen die werken in de sector, dat er een langetermijnoplossing wordt gevonden en dat er een duidelijk antwoord wordt gegeven op de vraag hoe de overbrugging zal gebeuren.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mijnheer de voorzitter, het verheugt me dat er zoveel leden, zowel van de meerderheid als van de oppositie, me over dit onderwerp bevragen. Aan het einde van mijn antwoord zult u begrijpen dat we op het Vlaams niveau een hele klip moeten omzeilen om ervoor te zorgen dat de overgang van een federale naar een Vlaamse ontmoetingsruimte zo goed als naadloos kan gebeuren.

Er werden nogal wat vragen gesteld over mijn reactie bij het recente nieuws. Ik heb op tv verklaard dat neutrale ontmoetingsruimtes zeer belangrijk zijn. De continuïteit moet worden gegarandeerd. Die boodschap is niet alleen politiek belangrijk, ze is het des te meer voor de ouders en kinderen. Voor hen is dit een zeer belangrijk aspect bij de relaties en het versterken van die relatie tussen kinderen en hun vader. Neutrale ruimtes zijn dus zeker nodig.

Er werd gesproken over een eerste reactie. Ik was stomverbaasd over het dossier dat van de ene dag op de andere van de federale naar de Vlaamse overheid kwam. Natuurlijk is er de Raad van State, en natuurlijk werden er vergaderingen gehouden. Wat ik heb, is een schrijven van minister Verwilghen van 12 mei aan toenmalig minister Vogels. Mijn voorgangster had zelf op 25 april een brief geschreven aan de federale overheid met de vraag een gesprek te hebben over de beslissing die de federale overheid op 4 april zou hebben genomen om een eind te maken aan de regeling van de neutrale ontmoetingsruimtes en overleg te plegen met de gemeenschappen. Artikel 4 handelt inderdaad over de organisatie van bijzondere projecten die vernieuwend zijn. Op 4 april werd beslist dat artikel te schrappen. Er zal wel overleg worden gepleegd met de gemeenschappen. Het resultaat van dit overleg zal aan een volgende raad worden voorgesteld.

Toen voormalig minister Vogels op 25 april nog steeds geen bericht had ontvangen, heeft ze een brief gestuurd aan minister Verwilghen. Op 12 mei heeft ze daarop een antwoord gekregen. Daarin staat letterlijk : 'In afwachting van concrete afspraken binnen de overlegvergaderingen tussen gemeenschappen en gewesten en de federale overheid zullen de subsidies door Justitie worden verder gezet'.

De teneur van het antwoord van minister Verwilghen in de Kamer was dezelfde. Deze projecten zijn voor ons te belangrijk. Ze zullen verder worden gezet totdat er een samenwerkingsakkoord zal worden gesloten.

In de commissie werden ook vragen gesteld over het juridisch aspect. Er zijn eigenlijk twee adviezen. De Raad van State bekijkt dit dossier vanuit het standpunt van de jeugdbescherming. Hij stelt dat hij te weinig tijd heeft gehad om de zaak uit te klaren. Wel stelt hij vast dat er een verstrengeling van bevoegdheden is en dat er dus een samenwerkingsakkoord moet volgen.

Byttebier

De Franse Gemeenschap wist ook niet goed waarvoor ze verantwoordelijk was. Daarom heeft ze een advies gevraagd aan de heer Uyttendaele. Hij antwoordde dat dit onderwerp eigenlijk niet valt onder de jeugdbescherming, maar dat het gaat om bijstand aan personen. Dat is geen federale bevoegdheid.

Ikzelf vind het toch belangrijk dat onze formule wordt gekoppeld aan een samenwerkingsakkoord. In 80 percent van de gevallen gaat het om een doorverwijzing door justitiële instanties. Daarbij moet rekening worden gehouden met het beroepsgeheim, het opnemen van cliënten, rapportage die al of niet vertrouwelijk is. Er is een band tussen de federale bevoegdheid Justitie en de Vlaamse materie Welzijn. Het is belangrijk daarover goede afspraken te maken.

Mijnheer de voorzitter, voor alle duidelijkheid wens ik ook in het kort de geschiedenis van dit probleem te schetsen. In 1996 hield de federale overheid zich niet met de zaak bezig. In dat jaar was wel het initiatief 'Bezoekruimte Leuven' opgestart. In Brussel en Wallonië had 'Espaces Rencontres' haar waarde reeds bewezen.

In 1997 werd door Justitie beslist om in elk gerechtelijk arrondissement een bezoekruimte te subsidiëren. Daarvoor werden afspraken gemaakt met particuliere VZW's. Op dit moment zijn er in Vlaanderen zo'n 12 afspraken en 13 locaties van neutrale ontmoetingsruimtes. Dit houdt op dit moment in dat Justitie per ontmoetingsruimte een subsidie toekent voor 2,2 voltijds equivalenten. In Ieper/Veurne is er een subsidie voor 3,4 voltijds equivalenten. Het budget voor de werkingskosten bedraagt 13.000 euro per neutrale ontmoetingsruimte. De totale jaarlijkse investering van de federale overheid voor haar initiatief is 1.322.587 euro.

Op 11 februari 2002 bracht de Raad van State een advies uit. Hij was van mening dat de gemeenschappen hun verantwoordelijkheid moesten nemen. Daarop is een nieuw – federaal – KB gevolgd. Op 14 juni 2002 besliste de ministerraad dat er in elk geval overleg nodig was vooraleer gestopt zou worden met het openstellen van de neutrale ontmoetingsruimten. Op initiatief van de federale verantwoordelijke is er op 27 juni 2002 een eerste overleg geweest tussen de gemeenschappen, de gewesten en de federale overheid.

Op dat overleg werd afgesproken dat Justitie geen enkel project zal stopzetten zolang de bevoegd-

heidsverdeling niet duidelijk is. Het departement zal daarnaast ook zelf een grondwetsspecialist aanstellen om het – onduidelijke – advies van de Raad van State te onderzoeken. Ten slotte zou de administratie van Justitie een dossier voorbereiden voor de volgende vergadering.

Het tweede overleg vond plaats op 22 november 2002. Tijdens die bijeenkomst werden de vorige afspraken herhaald. Er werd echter geen tekst voorgelegd. Op 11 maart 2003 volgde dan een derde overleg. De vorige afspraken werden weer herhaald, maar opnieuw lag er geen tekst voor.

De projecten werden dus een hele tijd voortgezet en de situatie werd blauw-blauw gelaten. Nu wordt de vraag gesteld waarom wij niet pro-actief hebben opgetreden. We moesten echter wachten op de tekst die door de federale overheid zou worden opgesteld. Bovendien had de grondwetsspecialist nog geen uitsluitsel gegeven.

Vandaag doet het niet meer ter zake te weten wie waarom heeft nagelaten pro-actief op te treden. Ik heb nu in elk geval genoeg beloftes op papier om me te verbazen over het feit dat projecten van de ene dag op de andere worden stopgezet zonder dat daarover afspraken werden gemaakt met de gemeenschappen. Ook dat was immers beslist op 4 april.

Het is belangrijk dat we verdere stappen zetten. Vorige week heb ik een brief geschreven aan minister van Justitie Verwilghen. Er werd immers de indruk gewekt dat de Vlaamse Gemeenschap had nagelaten maatregelen te treffen en dat er geen 1,5 tot 2 miljoen euro was uitgetrokken om het bestaan van de neutrale ontmoetingsruimten te verzekeren. Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ik heb u uitgelegd waarom dit zo is. Ik heb minister Verwilghen gezegd dat ik bereid ben om heel snel een oplossing te vinden en een samenwerkingsakkoord af te sluiten. We willen daarover ook een ontwerp indienen.

Ik heb dit punt bij hoogdringendheid geagendeerd op de ministerraad van 27 juni 2003. We hebben besloten dat in de begroting een post Nieuw Initiatief 2004 wordt ingediend. Dit moet snel gebeuren. Op dit moment is de kostprijs 1,5 miljoen euro. Voor 2004 zal dit bedrag worden ingeschreven. We moeten nog goed nagaan hoe we de neutrale ontmoetingsruimten verder kunnen openhouden.

We zullen ook een ontwerp van decreet indienen. Daarnaast zullen we, zonder het initiatief van de federale overheid af te wachten, trachten te bemid-

Byttebier

delen over een samenwerkingsakkoord. We zullen de federale regeringsformateur verzoeken om in het regeerakkoord fundamentele oplossingen voor te stellen voor deze knelpunten.

Minister Verwilghen heeft gisteren geantwoord op mijn brief van vorige week. Hij stelt dat hij het openstellen van de neutrale ontmoetingsruimten nog van 1 oktober 2003 tot 31 december 2003 zal verzekeren. Dat is goed nieuws voor de sector. We moeten wel nagaan wat we op 1 januari zullen doen. Ik wil daar in elk geval geld voor vrijmaken. Wel is het duidelijk dat er nog overleg nodig is.

Voor al de Centra voor Algemeen Welzijnswerk nemen de verantwoordelijkheid op. Er zijn 26 dergelijke centra. Tot onze schande moeten we na 7 jaar nog steeds spreken van experimenten. Gedurende die tijd heeft de overheid geëxperimenteerd met twaalf centra. Ze heeft dat heel intensief gedaan. Ik heb gezegd over hoeveel voltijds equivalenten en werkmiddelen het gaat.

Het federaal experiment levert al 7 jaar een goed resultaat op. De Vlaamse regering wil dat project voortzetten. We wensen daarvoor de Vlaamse Centra voor Algemeen Welzijnswerk in te schakelen. We beseffen zeer goed dat we dan niet meer kunnen spreken over experimenten in zeven of twaalf centra, maar dat er ruimte moet worden gegeven aan de 26 centra. Ik hoop dat iedereen me steunt om de begroting voor Welzijn te verhogen. We kunnen echter niet zomaar andere projecten die 1,5 tot 2 miljoen euro kosten, schrappen.

We zijn ervan overtuigd dat het om goede initiatieven gaat die we willen voortzetten. De experimenten moeten na 7 jaar een vaste basis krijgen. We kunnen niet, zoals bij een projectmatige aanpak, anderen uitsluiten. Er staat een financiering tegenover. Ik heb daarvoor een fiche ingediend. De begrotingsbesprekingen moeten echter worden gevoerd, en het ontwerp moet worden goedgekeurd.

Ook al wordt door Justitie gesteld dat de bevoegdheid gewoon wordt doorgeschoven, vind ik niet dat het verantwoord is om justitiële dossiers los te koppelen en ze alleen uit te werken. Ik blijf aandringen op een samenwerkingsakkoord met de federale overheid. Ik zal daar tijdens het zomerreces werk van maken. Ik denk in september of oktober mogelijke formules voor te kunnen leggen om de neutrale ontmoetingsruimten te behouden.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mevrouw de minister, het verheugt me dat u een Vlaamse regeling wil treffen voor deze neutrale ontmoetingsruimten. In tegenstelling tot u, ben ik er niet zo zeker van dat dit zonder uitdrukkelijke overgangsmaatregelen tijdig klaar zal zijn. Indien u voorzieningen treft, moeten er toch ook overgangsmatregelen worden uitgewerkt.

U stelt dat er een fiche is inzake de kostprijs. Dit bedrag zal onvoldoende zijn. We wensen u veel succes bij de budgettaire bilaterale gesprekken. We nemen ons nu al voor de zaak gedetailleerd te behandelen bij de begrotingsbesprekingen voor 2004. Indien blijkt dat het bedrag inderdaad onvoldoende is, dan zullen we een amendement indienen.

U stelt dat u enkel nog de CAW's bij de zaak wenst te betrekken. Op dit moment is er in Hasselt het Centrum voor Geestelijke Gezondheid. Antwerpen was een van de eerste plaatsen waar initiatieven werden genomen. Ik denk dat ze ten zeerste zouden betreuren als ze ook als eersten zouden afvallen. Hun benadering is erg specifiek en is gelinkt aan de bijzondere jeugdzorg.

Ik wil u dus vragen om de zaak niet enkel te bekijken vanuit de toedeling aan de CAW's, u moet ook evalueren hoe deze taak door de bijzondere jeugdzorg en de centra voor Geestelijke Gezondheidszorg kan worden opgenomen. Maar eerst zien en dan geloven.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Ik betreur dat mevrouw Merckx nu al stelt dat er niet genoeg geld wordt vrijgemaakt. De minister heeft vrij uitvoerig uitgelegd wat op dit ogenblik de kostprijs is, en daar heeft ze nog een bedrag aan toegevoegd. Ze heeft ook gezegd dat ze de tijd wil nemen om dat allemaal goed te becijferen. Het is dus niet fair om nu al te stellen dat het allemaal niet zal volstaan.

De minister heeft in haar antwoord gezegd dat we nog heel wat klippen zullen moeten omzeilen. Ik zal meewerken aan een motie van de meerderheid om te proberen de kust veilig te bereiken.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Ik dank de minister voor haar antwoord. In elk geval is het positief dat de toekomst van de neutrale ontmoetingsruimtes niet onmiddellijk op de helling komt te staan. Ik kijk met belangstelling uit naar de voorstellen die u hier wellicht in oktober zult doen. Uw voorgang-

Dillen

ster had de gewoonte om veel aan te kondigen, maar in de praktijk kwam daar niet veel van terecht. Ik hoop dat dit verandert.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Tot mevrouw Van Cleuvenbergen wil ik zeggen dat we een decretaal initiatief nastreven. We zoeken in de richting van de CAW's, maar we kiezen vandaag zeker niet exclusief voor de CAW's. We willen goed onderzoeken wat er de voorbije 7 jaar is gebeurd, en voortzetten wat ook goed is aangepakt.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door mevrouw Dillen, door mevrouw Merckx en door de heer Roegiers werden tot besluit van deze interpellaties met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Karim Van Overmeire tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de demografische evolutie en de nood aan een geboortebeleid in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Overmeire tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de demografische evolutie en de nood aan een geboortebeleid in Vlaanderen.

De heer Van Overmeire heeft het woord.

De heer Karim Van Overmeire : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, het is niet de eerste keer dat we dit onderwerp hier bespreken. De heer Vandenbroeke heeft hierover al geïnterpelleerd, en mevrouw Becq heeft over hetzelfde onderwerp al een vraag om uitleg gesteld. De recent vrijgegeven cijfers over de geboortevolutie in Vlaanderen en het recente VN-rapport

over migratie brengen het probleem weer onder de aandacht.

Het vruchtbaarheidscijfer daalt wereldwijd. Voor een aantal landen is dit goed nieuws : ze worden niet langer geconfronteerd met de problemen van een bevolkingsexplosie. Steeds meer landen krijgen echter te maken met een geboortetekort. In 1999 was in 61 landen de vruchtbaarheid al gezakt tot op of onder het vervangingsniveau. Dit probleem is vooral aan de orde in de Europese Unie, Oost-Europa, Rusland en Japan. Volgens een demografische wet is een gemiddelde van 2,1 kinderen per vrouw nodig om te zorgen voor een stabiele aflossing van de generaties. In Vlaanderen ligt het gemiddelde al jaren op 1,5 kinderen per vrouw. Jaarlijks zouden we 80.000 geboorten moeten kennen, maar in de realiteit zijn het er minder dan 60.000. Niet alleen de geboortecijfers, maar ook de sterftecijfers dalen spectaculair. Er is sprake van een 'bouleversement du paysage démographique', zo zegt Calot. De bevolking veroudert erg snel. In 1970 was 73 percent van de bevolking jonger dan 50. In 2000 was dat nog maar 66 percent. Bij ongewijzigde omstandigheden zal dit cijfer tegen 2030 geslonken zijn tot ongeveer 54 percent.

De jongeren zullen in 2030 leven in een gemeenschap waarvan 30 percent van de bevolking uit 60-plussers bestaat en meer dan 10 percent uit 80-plussers. De nataliteit is op langere termijn zonder twiifel een enorm samenlevingsprobleem, omdat een steeds kleiner wordende actieve bevolking een steeds grotere last moet dragen. Men kan zich afvragen of de verzorgingsstaat zoals we die nu kennen in dergelijke omstandigheden overeind kan blijven. De samenleving investeert alsmaar meer in senioren, waardoor er minder en minder geld beschikbaar is voor jongeren.

Nataliteit is een bijzonder complex en multicausaal probleem. De oorzaken zijn deels van economische aard, maar ook de culturele achtergrond is zeer belangrijk. Anders kan men bijvoorbeeld niet uitleggen waarom zwart Afrika een grote kinderrijkdom kent, terwijl de economische ontredde in Moldavië leidt tot een drastische daling van het geboortecijfer. Zelfs binnen Europa zijn er dergelijke verschillen, want twee arme landen als Albanië en Moldavië hebben erg uiteenlopende geboortecijfers. Merkwaardig genoeg is het geboortecijfer in Zuid-Europa veel lager dan in Noord-Europa.

Volgens de literatuur kunnen de gevolgen van een geboortedeficit worden opgevangen met drie groepen van maatregelen. Ten eerste kan men de senioren langer laten meedraaien in het economisch

Van Overmeire

leven. Ten dele zal dat ook moeten gebeuren. Dat is evenwel niet evident in een economie die heel veel van de werknemers eist en waarin veel 50-plussers zich opgebrand en uitgeblust voelen.

Ten tweede kan men een massale immigratie organiseren. De VN spreekt dan van de zogenaamde 'vervangmigratie'. In rapporten van de VN worden spectaculaire cijfers naar voren geschoven : om de bevolking op peil te houden zou Italië jaarlijks 240.000 immigranten moeten aantrekken, en Duitsland jaarlijks 500.000 immigranten. Deze immigranten kunnen bezwaarlijk uit cultureel verwante gebieden komen, aangezien men ook daar kampt met een demografisch deficit. Een dergelijke toevloed van immigranten zou tot enorme samenlevingsproblemen leiden.

Een derde oplossing is een nataliteits- of geboortebelid. Dit is geen toveroplossing. De internationale ervaring leert dat het zeer moeilijk is om het geboortecijfer structureel te verhogen eens een daling is ingezet. Toch moeten we het proberen. Er is een batterij van maatregelen mogelijk en nodig : financiële tegemoetkomingen, sociale voordelen, een kindvriendelijke samenleving, infrastructuur voor kinderopvang, soepeler werkvoorwaarden voor ouders met kinderen, betere bescherming van zwangere vrouwen en jonge moeders, ondersteuning van het huwelijk en stabiele relaties, en een positieve beeldvorming van gezinnen met kinderen.

Die maatregelen moeten evenwel met grote zorg op hun efficiëntie worden getoetst. Een geïntegreerde aanpak is noodzakelijk, want een geïsoleerde maatregel heeft in verschillende landen verschillende effecten. Men kan zich trouwens de vraag stellen of de overheid op basis van demografische gegevens mensen kan en mag stimuleren om meer kinderen te krijgen. In elk geval blijkt uit bevragingen steeds opnieuw dat de kinderwens wel degelijk bestaat. Veel jonge mensen wensen twee tot drie kinderen. De kinderwens bestaat, maar wordt niet vervuld. Moet de overheid dan, in het licht van de demografische evolutie, niet alles in het werk stellen om de realisatie van de kinderwens mogelijk te maken ?

Vijf jaar geleden is op initiatief van de heer Vandebroek een motie goedgekeurd waarin aan de Vlaamse regering is gevraagd een beleidsdocument over het bevolkings- en gezinsbeleid op te stellen. Veel hebben we daarover niet meer vernomen. Ondertussen tikt de demografische tijdbom verder.

Men zegt me dat de Vlaamse regering niet 'uitbolt' maar 'doorstart', voor een legislatuur van een plus vijf jaar. Het ogenblik van handelen is dus misschien gekomen. Gezien de huidige bevoegdheidsverdeling zal het een en ander wellicht in overleg en in samenwerking met de federale regering moeten gebeuren. Het federale formatieberaad is het ideale moment om samen met de federale partners een actieplan uit te werken.

Ik wil de minister daarom enkele vragen voorleggen. Is de minister zich bewust van de versnelde ontgroening die Vlaanderen kenmerkt ? Is de minister zich bewust van de enorme uitdagingen die met deze ontgroening gepaard gaan ? Is men bereid om het proces van ontgroening af te zwakken en eventueel om te buigen ? Welke concrete en drastische beleidsmaatregelen mogen we verwachten ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, deze commissie houdt inderdaad de traditie in ere om deze problematiek te bespreken telkens wanneer er nieuwe cijfers worden vrijgegeven. Ik huiver wel een beetje voor pleidooien om het geboortecijfer op te trekken omdat het goed is voor de sociale zekerheid. Is dat een goede reden om kinderen te krijgen en het krijgen van kinderen te stimuleren ?

Wel is het zo dat de discrepantie tussen de kinderwens en de realisatie ervan groot is. Dat heeft financiële oorzaken. Ik denk echt dat mensen schrik hebben van de kostprijs van kinderen en hun opvoeding. Ik heb een kind dat universiteit loopt, en dat kost enorm veel. Voor veel ouders zijn de kosten van kinderen die nog op de humaniora zitten, erg hoog. Men kan zich afvragen in welke mate de kinderbijslag tegemoetkomt aan die kosten.

Maar naast het materiële is er het immateriële, en dat is even belangrijk. Hoe kindvriendelijk is onze samenleving ? Als in Noord-Europa nog veel kinderen worden geboren, dan heeft dat te maken met een kindvriendelijk beleid en met maatregelen om arbeid en gezin voor vrouwen én mannen goed op elkaar af te stemmen.

De voorgangster van de minister heeft bij herhaling gezegd dat ze de minister van de gezinnen was. Op de dag van de Gezinsbond wierp ze zich nog op als de minister die een resem initiatieven zou nemen. Er is nu wel een nieuwe minister, maar is er ook een zekere mate van eengemaakt beleid, met de nodige continuïteit ? Ik wil daarom van de mi-

Becq

nister weten hoe het staat met de al eerder gemaakte plannen en afspraken.

Ik wil er ook aan herinneren dat wat er op federaal niveau op het vlak van loopbaanonderbreking bestond, meer omvatte dan wat de huidige regering heeft goedgekeurd. Wat is haar bijdrage aan de totstandkoming van een gezins- en kindvriendelijk klimaat ?

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, elk jaar opnieuw worden in juni vragen gesteld over de Vlaamse nataliteit, naar aanleiding van de publicatie van het rapport 'Kind in Vlaanderen'. Naast die publicatie zijn er ook de publicaties van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie, de NEGO-enquêtes – Nationale Enquêtes Gezinsontwikkeling – en de PPA's of Population Policy Acceptance Studies. In augustus wordt een grootschalige postenquête PPA-2 georganiseerd. Het probleem wordt dus op de voet gevolgd. Het probleem is er niet enkel bij ons, maar is een Europees fenomeen. De PPA-2 is overigens een Europees initiatief, en het is de bedoeling op zoek te gaan naar het draagvlak voor specifieke maatregelen van het bevolkingsbeleid. Europa wil weten wat er kan gebeuren om het tij te keren of om ten minste de toestand niet verder te laten achteruitgaan. We beseffen dat we de vervangingsvruchtbaarheid niet realiseren.

Ik weet niet of spectaculaire initiatieven zoals een 'twee kopen, ééntje betalen'-slogan het probleem zullen oplossen. Ik stel het misschien cru. Ik geloof niet dat een onvolmaakte sociale zekerheid de oorzaak is van de zwakke nataliteit. De Gezinsbond stelt dat de bestaande kindervens niet wordt gerealiseerd, en dat is een goed vertrekpunt om na te gaan wat we kunnen doen. We moeten onderzoeken wat de oorzaken zijn. Het hele scala van welzijnsmaatregelen komt dan aan bod : kinderopvang, deeltijdse jobs, taakverdeling binnen het gezin, de leeftijd waarop het eerste kind wordt geboren. Het kinderbijslagstelsel is minder relevant. Hogere studies kosten veel, maar nergens is aangevoeld dat hogere kinderbijlagen leiden tot meer geboorten.

Wat zijn in dit verband belangrijke maatregelen ? Het aanbod van de kinderopvang moet worden uitgebreid, en het aanbod moet ook worden gediversifieerd. Bij de overgang van een voltijdse naar een deeltijdse betrekking mag de werknemer niet aan

sociale rechten inboeten. Op dat vlak staan we er, in vergelijking met de ons omringende landen, goed voor. We geloven in een gecombineerd beleid, gericht op de gezinsvorming én op de uitbouw van carrières voor mannen en vrouwen. Het uitstellen van de eerste geboorte leidt inderdaad tot een lagere nataliteit. Op dat vlak kunnen we misschien iets doen. In Nederland heeft men de campagne 'Een slimme meid krijgt haar kind op tijd' gevoerd. Misschien kunnen we iets soortgelijks overwegen.

Mijn antwoord is misschien nogal algemeen. Ik geloof echter niet dat we met een vingerknip dat soort van persoonlijke keuzen van jonge gezinnen kunnen beïnvloeden. We willen wel mogelijkheden creëren zodat het gemakkelijker wordt voor kinderen te kiezen, met een goede kinderopvang, een goede combinatie van werk en gezinsleven, en stimuli voor jonge vrouwen om op jonge leeftijd kinderen te krijgen.

De voorzitter : De heer Van Overmeire heeft het woord.

De heer Karim Van Overmeire : Ik dank de minister voor haar antwoord. Het zal haar niet verwonderen als ik zeg dat ze me teleurstelt. Ik vestig er uw aandacht op dat de bekommernis over de evolutie van de sociale zekerheid maar een van de beweegredenen is die me ertoe brachten deze interpellatie te houden. Getuigt het wel van verantwoordelijkheidszin tegenover de jongeren van vandaag om alles op zijn beloop te laten, zodat we binnen 27 jaar een samenleving zullen hebben waarvan 30 percent van de bevolking uit senioren zal bestaan ? Als we daaraan iets willen veranderen, dan moeten we het nu doen. Als we dat niet doen, dan schuiven we het probleem gewoon door naar de volgende generaties, en dan laten we elke vorm van duurzaam beleid varen.

Binnen 27 jaar behoor ik zelf tot de categorie van 60-plussers. Ik wil die 60-plussers dus niet bekritisseren, maar ik denk dat een samenleving waarvan een groot gedeelte uit ouderen bestaat, niet erg dynamisch is. De geschiedenis leert ons dat vooral jonge samenlevingen creatief zijn. Als Europa veroudert, zal vernieuwing alsmaar moeilijker worden. Ik ben vooral teleurgesteld dat de motie die de heer Vandenbroeke vijf jaar geleden heeft ingediend en toen ook is goedgekeurd, nog altijd niet is uitgevoerd. Men heeft nog altijd niet onderzocht welke maatregelen zich opdringen. De minister somt van alles op, maar ik heb niet de indruk dat ze systematisch heeft onderzocht wat er in Vlaanderen moet gebeuren. Uit de cijfers blijkt niet dat

Van Overmeire

Vlaanderen een koploper is inzake nataliteit. Het geboortecijfer van Vlaanderen is bijvoorbeeld veel lager dan dat van Frankrijk. Vlaanderen verdient een degelijk onderzoek naar wat er beleidsmatig mogelijk is.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik verwacht een coherent beleid, en dat missen we vandaag.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door mevrouw Becq, door de heer Roegiers en door de heer Van Overmeire werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Jan Van Duppen tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de toepassing en uitvoeringsmodaliteiten van het legionellabesluit van de Vlaamse regering van 22 november 2002

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Duppen tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de toepassing en uitvoeringsmodaliteiten van het legionellabesluit van de Vlaamse regering van 22 november 2002.

De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, nog voor het begin van deze zittingsperiode werden we geconfronteerd met ernstige besmettingen met *Legionella pneumonia* tijdens een West-Friese bloementoonstelling te Bovenkarspel. Dat was in februari 1999. Er stierven toen 28 mensen. En dan was er de besmetting met dezelfde kiem op een handelsbeurs te Kapellen in november 1999, waarvan vier mensen overleden.

In deze commissie zijn daarover uitgebreid en bij herhaling vragen gesteld. Het ontwerp van decreet houdende de primaire preventie van schadelijke effecten bij de mens, veroorzaakt door biologische agentia, is er besproken en nadien ter goedkeuring aan het parlement voorgelegd. Op 22 november 2002 vaardigde de Vlaamse regering het besluit uit over de primaire preventie van de veteranenziekte in voor het publiek toegankelijke plaatsen. Dat besluit verscheen op 31 december 2002 in het Belgisch Staatsblad.

In maart van dit jaar ontvingen verschillende kapperszaken een brief van Hydrocontrol. Het is een bedrijf waarin de Antwerpse Waterwerken – AWW – en de Provinciale en Intercommunale Drinkwatermaatschappij der Provincie Antwerpen – PIDPA – hun krachten voor ons bundelen, zoals het onderschrift bij het logo van Hydrocontrol vermeldt. Even terzijde : sinds gisteren weten we dat dat bundelen van krachten maar relatief is, want in het aanschijn van het altaar hebben ze elkaar niet het jawoord gegeven.

In de folder is de kappers kond gedaan dat hun kapperszaak onder het besluit van de Vlaamse regering valt, en dat Hydrocontrol een aanbod heeft uitgewerkt om samen met de klanten ervoor te zorgen dat deze voldoen aan de vereisten van het legionellabesluit. Voor kapperszaken met een eenvoudige installatie stelt Hydrocontrol een pakket voor bestaande uit twee uur bijstand en advies ter plaatse, de analyse van één waterstaal en het opstellen van een beheersplan door Hydrocontrol. Dit alles gebeurt voor de fijne som van 403 euro, exclusief 21 percent BTW. Na betaling ontvangt de kapperszaak het attest 'Legionella-beheerd', zodat de klanten weten dat zelfs de kapper waakt over hun gezondheid.

Voor meer complexe of uitgebreide waterinstallaties kan een offerte op maat worden gemaakt. De brochure waarin PIDPA en AWW samen met de kapper de strijd aanbinden tegen legionella, een sluipende vijand, vermeldt verschillende formules, analyseabonnementen, totaalpakketten voor 620 euro per dag, verhoogd met 310 euro per halve dag indien meer dan één dag werk is vereist. Er is ook de mogelijkheid om een opvolgingsovereenkomst te boeken, voor de prijs van 620 euro per jaar, exclusief de prijs van iedere analyse. Die kost per stuk 75 euro, eventueel verhoogd met 40 euro als een positief staal een bevestiging nodig maakt.

In de bijgevoegde brochure formuleert men het als volgt : 'Eigenaars van waterinstallaties die water ter beschikking stellen aan derden, zullen aan le-

Van Duppen

gionellabeheer moeten doen, bijvoorbeeld in ziekenhuizen, rusthuizen, verzorgingsinstellingen, zwembaden, sauna's, scholen, recreatiecentra, sportcomplexen, hotels, campings en industriële bedrijven.' Het mooiste moet echter nog komen : 'Ook in eengezinswoningen is het aangewezen om voor u en uw gezin voorzorgen te nemen. Hydrocontrol wilt u hierbij helpen.' Ik heb dus zelfs de taalfout geciteerd.

Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in Vlaanderen werden in 2001 32 gevallen van legionellabesmetting vastgesteld ; in 2002 waren dat er 43 en van januari tot en met mei 2003 12. Van al deze gevallen werd twee derde opgelopen tijdens een verblijf in het buitenland. Dit jaar werden de bacteriën zelfs voor vier vijfde uit het buitenland geïmporteerd. Het blijkt ook dat 60 procent van de stalen die in zwembaden en sportcomplexen worden genomen bij stilstaand water dat langdurig tussen 25 en 55 graden Celsius warm werd gehouden, positief test op Legionella pneumonia. We weten dat Legionella pneumonia enkel en alleen een risico voor de gezondheid betekent indien deze bacterie met een besmette aerosol of vochtverneveling wordt ingeademd, en dan nog alleen bij mensen die een verzwakt afweermecanisme hebben, zoals bejaarden of immuungedepri-meerden.

Met al deze informatie in ons achterhoofd, lijkt het ons duidelijk dat de Vlaamse overheid op het verkeerde spoor zit, als we kijken welke maatregelen Hydrocontrol aan kappers voorstelt. De Vlaamse regering is behoorlijk verkeerd bezig door een gigantische inspanning te vragen die veel te weinig is toegespitst op de werkelijke risicosituaties, waar water niet zozeer wordt gebruikt om haren te wassen maar waar warm water wordt verneveld en als aerosol besmettingen in longweefsel kan teweegbrengen bij risicopopulaties.

Het genoemde besluit van de Vlaamse regering vermeldt in paragraaf 1 van artikel 5 het volgende : 'De exploitant stelt een beheersplan op voor alle aanwezige watervoorzieningen met inbegrip van alle circulatiesystemen, koeltorens, klimaatregelingssystemen met luchtvochtigheidsbehandeling en andere watersystemen waarbij het water in contact wordt gebracht met de lucht en waarbij verneveling of druppelvorming kan ontstaan.' Mogelijkerwijs is het woord 'druppelvorming' de basis van de argumentatie waarop een hele uitgebreide en dure campagne werd gestart in de strijd tegen le-

gionella, volgens Hydrocontrol 'de sluipende vijand'.

Ik wil hierbij nog even een kleine opmerking maken. Ik heb bevestiging gevonden voor mijn standpunt in een recent artikel van de heer De Ceulaer in Knack, onder de titel 'De markt van de angst'. Ik heb in deze commissie namelijk al een paar keer proberen aan te brengen dat veiligheid voor velen een religie lijkt te zijn geworden en dat we het alleen nog maar hebben over risico's. Risico's kunnen natuurlijk nooit worden uitgesloten, welke maatregelen ook worden genomen. Het enige wat men bereikt met voorspellingen over mogelijke ernstige risico's en steeds strengere maatregelen om die risico's te voorkomen, is paniek. Hoe harder we proberen om onszelf te wapenen tegen het onvoorspelbare, hoe verder we dreigen weg te zakken in machteloosheid en paniek : paniek die nooit meer overgaat. We hebben daar de laatste maanden mooie voorbeelden van gezien : SARS, vogelpest, terreur en morgen weer wat anders. We hollen van de ene collectieve paniekaanval naar de andere.

Graag had ik daarom van de minister het volgende vernomen. Wat is de stand van zaken in de strijd-campagne tegen de sluipende vijand ? Zijn er nog andere watermaatschappijen die deze creatieve initiatieven hebben genomen ? Worden naast de kapperszaken ook nog andere publiek toegankelijke warmwaterinstallaties die niet voor verneveling worden gebruikt, benaderd in deze strijd ? Bent u van oordeel dat dit de correcte manier is om een mogelijke legionella-infectie te lijf te gaan ? Bent u bereid om samen met de provinciale gezondheidsinspecteurs een lijst te maken van de echte risicosettings en de reële risicosituaties of moet dit soort van overshooting en lucratieve regelneverij – tot zelfs in 'de eengezinswoningen waar het aangewezen is voor u en uw gezin voorzorgen te nemen' – verder blijven aanslepen ? Wat wenst u op korte termijn te doen om de concrete uitvoering van dit legionellabesluit van de Vlaamse regering binnen de juiste, niet door angst ingegeven, banen te leiden ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik wil me graag aansluiten bij de interpellatie van de heer Van Duppen. Ik krijg namelijk vaak vragen van rusthuizen over wat er nu concreet moet gebeuren. Ze moeten eventueel een aantal aanpassingen doorvoeren, maar weten niet wie dat zal betalen of subsidiëren. Ze weten ook niet wie hen kan ondersteunen in het onderzoek dat hierover gebeurt. Ook toen dit de-

Becq

creet destijds werd besproken, werden deze vragen gesteld.

Een ander voorbeeld dat we toen aanhaalden, waren de doucheruimtes van voetbalploegen. Moeten de verschillende voetbalploegen en -ploegjes te lande ook aan deze regelgeving voldoen? Wie zal hen daarin ondersteunen?

Ik wil ook een wat meer algemene vraag stellen, mevrouw de minister. Op welke manier biedt u ondersteuning of wordt er vanuit de diensten ondersteuning gegeven om desgevallend aanpassingen uit te voeren teneinde aan de normen te voldoen? Ik heb bijvoorbeeld gehoord dat er wegens de hoge temperaturen soms het gevaar bestaat op brandwonden. Welke ondersteuning wordt geboden aan de voorzieningen die zich in regel moeten stellen en wat betekent dat voor hen dan concreet?

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het standpunt dat we hier destijds hebben ingenomen naar aanleiding van de bespreking van het decreet en daaropvolgend het besluit aangaande de preventie van legionellabesmetting, is altijd geweest dat hier met een kanon werd geschoten op een mug. Ik wil hier vandaag mijn argumentatie van toen herhalen.

Er zijn miljoenen mensen die elke dag een douche nemen – ik geef toe : wie wel eens de metro neemt, zou denken dat het er nog te weinig zijn. Raakt van die miljoenen mensen ooit iemand besmet met legionella? Nooit of nooit. Er zijn duizenden sporters die na hun training een douche nemen in de gemeenschappelijke douches. Nooit hoort men daarbij iets over een legionellabesmetting. Er zijn duizenden mensen die thuis een bubbelbad hebben en ook daarbij hoort men nooit iets over een legionellabesmetting. Zo kan ik nog wel even doorgaan.

Er zijn inderdaad enkele keren problemen geweest, toen men op een voor het publiek toegankelijke plaats een aantal toestellen had opgesteld en daarbij duidelijk had verzuimd aan het water de nodige ontsmettingsmiddelen toe te voegen. Ik denk dat met een bepaling in die zin, het probleem had kunnen worden opgelost. Nu heeft men tal van verenigingen verplicht om hun doucheruimtes om te bouwen, zodat het water tot aan de kraan een voldoende hoge temperatuur zou bereiken, maar dit was eigenlijk niet nodig. Ik heb toen reeds ge-

zegd dat dit schieten was met een kanon op een mug. Helaas hebben we daarin toen niet de minste steun gekregen van de heer Van Duppen. Ik denk dat hij op dat moment blijkbaar de situatie verkeerd heeft ingeschat.

De voorzitter : De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Ik wil even ingaan op die mug en het kanon van de heer Strackx. Ik wil erop wijzen dat ik wel degelijk heb meegedaan in de initiële discussie. Ik heb toen echter kunnen begrijpen dat men tot een consensus kwam, wat ook tot uiting kwam in de concrete gestemde stukken van dit huis. Daarin werd geen kanon gebruikt om te schieten op een mug, mijnheer Strackx. Het kanon is eigenlijk pas te voorschijn gekomen in het uitvoeringsbesluit, en dat is dan ook de reden voor mijn tussenkomst. Ik denk dus dat u zich vergist wanneer u zegt dat ik deze beker aan mij heb laten voorbijgaan omwille van een toen misschien foute inschatting van de zaak. Ik weet dat iedereen zich kan vergissen, maar spijtig genoeg voor u heb ik me toen niet vergist, mijnheer Strackx.

De voorzitter : Ook ik wil me aansluiten bij de interpellatie van de heer Van Duppen, en niet alleen omdat die legionellabesmetting zich heeft voorgedaan in mijn gemeente. We hebben hier in het verleden al veel over gesproken en dat besluit was volgens mij toch wel vrij algemeen – verschillende collega's getuigen daarvan. Pas in de uitvoeringsbesluiten is het concrete aan bod gekomen.

Mevrouw de minister, ik denk dat het niet slecht zou zijn om toch eventjes die zaken te herhalen of te verduidelijken voor de meest risicovolle sectoren. Ik denk dat de bekommernis van de heer Van Duppen terecht is. Het risico bij kappers is bij mijn weten nihil, en daarom moet eens worden nagegaan of het kan dat daar initiatieven worden genomen zoals deze die hier werden aangehaald.

Mevrouw Becq heeft ook gewezen op het gevaar voor brandwonden bij het spoelen met warm water, dat als algemeen aanvaarde bestrijdingsmethode werd voorgesteld. Bij mijn weten zijn er ook manieren op basis van elektrolyse om die bacteriën te lijf te gaan. Ik zou toch willen vragen, mevrouw de minister, of het niet mogelijk is om daarvan een evaluatie te laten opmaken. Er moet eigenlijk een kwaliteitscontrole worden uitgevoerd op de effectieve werking van het besluit dat toen werd getroffen. Er moet worden nagegaan wat de ervaringen in de sector zijn, welke resultaten men heeft bereikt en of er geen betere manieren op de markt

Voorzitter

aanwezig zijn om die bacterie te bestrijden. We mogen de kwestie echter geenszins overroepen, want blijkbaar zitten we daar nu toch niet helemaal op het juiste spoor.

Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de commissie, het is inderdaad een half jaar geleden dat het besluit werd genomen om een aantal preventiemaatregelen tegen legionellose wettelijk op te leggen.

Het verhaal dat we hier kregen, is eigenlijk – mocht het niet zo ernstig zijn – hilarisch. Het klopt dat er waterdistributiemaatschappijen zijn, zoals de Tussengemeentelijke Maatschappij voor Watervoorziening in Oost-Vlaanderen, die een commerciële legionellaservice hebben uitgebouwd. Er zijn ook andere groepen, consultancybureaus en laboratoria die een dergelijke activiteit ontwikkelden.

De overheid kan hier echter niet zomaar tegen optreden en zeggen dat dit niet mag gebeuren, ook al gaan deze acties strikt genomen in tegen de geest van het besluit. Het gaat eigenlijk om het misbruiken van het besluit dat hier een half jaar geleden werd genomen. Dat besluit legt inderdaad een aantal verplichtingen op, maar we hebben er toch voor gekozen om niet te definiëren wie die risicoanalyse moet maken of een beheersplan moet uitvoeren.

We wilden hierbij vooral niet te veel regels opleggen. Wel worden er in de begeleidende brochure bij het besluit tips gegeven voor zaakvoerders en dergelijke over waarop ze het best letten bij het beoordelen van een eventuele offerte. Van deze brochure zijn 7.000 exemplaren verspreid. Uit wat de heer Van Duppen hier signaleert, leid ik af dat de commerciële sector probeert om systematisch misbruik te maken van dit besluit. Ik denk dat we misschien eens moeten overwegen of we daarover niet opnieuw communiceren. In elk geval werden er dus 7.000 brochures verspreid die toelichting geven bij het besluit en die tips geven over wat men het best kan doen.

Ik wil ook nog aangeven dat het besluit eigenlijk vooral wil dat de installaties goed zijn en dat daaraan aandacht wordt geschonken. Het is dus geen aanmoediging om systematisch stalen te laten nemen en daarvoor dan ook te moeten opdraaien. Voor kleinere installaties is het zelfs zo dat de uitbater aan de hand van een checklist gewoon zelf zou kunnen nagaan of zijn installatie in orde is of

niet. In het geval van de kappers zou ik verwachten dat een beroepsfederatie, misschien samen met een expert, de kappers daarin een beetje op het goede spoor kan zetten. Misschien is dat niet spontaan gebeurd, en dat is dan eigenlijk jammer omdat de kappers dan een mogelijk slachtoffer worden van commerciële reclame. Nochtans zou perfect een checklist kunnen worden gebruikt om effectief te voldoen aan het besluit. Het zou dan gaan om het periodiek herhalen van maatregelen zoals het nagaan van de temperatuur van de boiler, het doorspoelen van de leidingen met heet water, het ontkalken van de sproeiers en andere kleine tips.

Ik wil ook nog even een niet zo onschuldige fout in het betoog van de heer Van Duppen rechtzetten. Het risico van legionellabesmetting is niet zo minniem als hij voorstelt. De heer Van Duppen zei dat enkel mensen met een verlaagde afweer ziek zouden worden. Er is evenwel vastgesteld dat ook mensen met een ogenschijnlijk normale immuniteit het slachtoffer kunnen worden van legionella. Ook de leeftijd speelt eigenlijk niet zo'n grote rol, er is een duidelijke spreiding. Het probleem kan dus iedereen raken.

Ik denk dat het ook belangrijk is om even te verwijzen naar de manier waarop het besluit nu verder wordt opgevolgd. Voor de toepassing van het besluit is het zo dat de Vlaamse gezondheidsinspectie drie risicocategorieën definieert. Ziekenhuizen en bejaardentehuizen zitten bijvoorbeeld in de hoogste categorie, terwijl kapperszaken in de laagste risicoklasse vallen. Bij het toezicht ligt de prioriteit uiteraard ook bij die hoogste risico's.

Het besluit is expliciet niet gericht op eengezinswoningen. Dat is nooit de bedoeling geweest en ook daar is uw voorbeeld er weer een dat er met de haren bij is getrokken, jammer genoeg. Het toezicht werkt dus met verschillende risicocategorieën, maar er is eveneens overleg opgestart met de gemeenten. Zij moeten ervoor zorgen dat de controle over heel Vlaanderen gebeurt op uniforme wijze en dat bij dat toezicht de juiste prioriteiten worden gesteld. Op dit ogenblik zijn er gesprekken aan de gang om de sectoren ertoe aan te zetten zelf onderling afspraken te maken, zodat er als het enigszins kan een zelfregulering gebeurt. Ik heb u het voorbeeld gegeven van de kappers, waarbij we hopen dat de beroepsfederaties zelf hun mensen op het goede spoor zetten, zodat ze geen slachtoffer kunnen worden van dit soort reclame. Dat is wat nu gebeurt.

De voorzitter : De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Mevrouw de minister, ik wou dat ik kon zeggen dat ik u dank voor uw antwoord. Dat is echter niet het geval. U zegt dat er wel degelijk besmettingen zijn, en niet alleen bij immuungedeprimeerden, bij bejaarden. Ik ben het daar volkomen mee eens. Dat is echter niet het probleem.

Het is niet omdat u of ik besmet ben geraakt door legionella dat dit gevaarlijk zou zijn. De meesten houden daar een griepaal syndroom aan over. Soms gaat dit met koorts gepaard of zelfs een longontsteking. Zelfs indien we geen antibiotica gebruiken, zijn de meesten na een paar weken genezen.

Het gaat er niet om dat we besmet kunnen geraken met legionella, wel dat risicopersonen die besmet kunnen raken omwille van een verlaagde afweer, in een veel gevaarlijkere situatie terechtkomen. Dat is vooral bij groepspopulaties in ziekenhuizen het geval.

Zolang we niet afstappen van de idee dat we kost wat kost ten strijde moeten trekken tegen de sluipende vijand – de legionella – zal het probleem niet opgelost raken, en zullen er steeds opnieuw creatieve kapers en kappers op de kust komen die zeggen dat ze de ziekte zullen uitbannen.

Naar mijn bescheiden mening is de tekst van het ministerieel besluit fout. In artikel 5, paragraaf 1 staat letterlijk ‘... waarbij verneveling of druppelvorming kan ontstaan’. De term druppelvorming is hier fout. Druppelvorming is niet inhaleerbaar, verneveling wel. Al drinkt iemand een glas met miljarden legionellabacteriën op, dan nog zal hij in het slechtste geval te kampen hebben met diarree. Door inademing verhoogt echter de kans op een longaandoening.

Mevrouw de minister, we kunnen niet anders dan een motie indienen om het parlement te vragen een aantal maatregelen te ondersteunen om het gezond verstand te laten zegevieren.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ik had een vraag over de ondersteuning van de dienstverleners die met deze problematiek te maken hebben. U hebt daar niets over gezegd. We zullen het daar nog eens over moeten hebben. De betrokken groepen en sectoren hebben daar nog heel wat vragen bij.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Vanuit de Vlaamse gezondheidsinspectie worden nu gesprekken gevoerd om de sectoren zelf aan te zetten afspraken te maken. Indien dit niet lukt, dan moeten we wellicht regulerend optreden. We bieden nu de mogelijkheid tot zelfregulering. De sector vraagt zelf om niet met regeltjes overstelpt te worden.

Indien het probleem blijft bestaan, zullen we moeten ingrijpen.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, het gaat me niet om regulering, maar wel om ondersteuning. Nu zegt u aan de sectoren dat ze hun plan moeten trekken en dat ze moeten voldoen aan de richtlijnen. Er is echter geen financiële noch inhoudelijke ondersteuning. Het is dan ook niet verwonderlijk dat wordt ingegaan op voorstellen van watermaatschappijen. Er is immers geen alternatief.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Van Duppen en door mevrouw Becq werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Claudine De Schepper tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de resultaten van het onderzoek van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid naar de tevredenheid van rusthuisbewoners

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw De Schepper tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de resultaten van het onderzoek van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid naar de tevredenheid van rusthuisbewoners.

Mevrouw De Schepper heeft het woord.

Mevrouw Claudine De Schepper : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's,

De Schepper

het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid voerde de afgelopen maanden een onderzoek uit bij 2.444 niet-dementerende bejaarden in 55 instellingen, zowel privé-ziekenhuizen als OCMW-instellingen, over de tevredenheid van bewoners van rusthuizen.

Een van de meest opmerkelijke conclusies uit het rapport is het feit dat een kwart van de senioren naar een rust- of verzorgingstehuis wordt gestuurd zonder dat ze daar zelf enige inspraak over hadden. Nochtans staat in de wet dat een maatschappelijk assistent er op moet toezien dat alle andere mogelijkheden werden overwogen vooraleer de bejaarde in een rusthuis wordt opgenomen. In de praktijk is de maatschappelijk assistent echter niet verplicht om met de bejaarde zelf te praten en hebben de kinderen een doorslaggevende stem.

Uit het onderzoek kwam ook naar voren dat bejaarden zeer ontevreden zijn over sommige aspecten van dienstverlening. Zo klaagt 31 percent over de snelheid waarmee de bel wordt beantwoord als ze hulp nodig hebben. Andere klachten gaan over de maaltijden, over het gebrek aan variatie, over het feit dat er te weinig groenten worden opgediend, dat de kwaliteit wisselvallig is, over de georganiseerde – kinderachtige – activiteiten die niet zijn aangepast aan de leeftijd. Kleine kamers en te weinig privé-sanitair zorgen ook voor ongenoegen.

Mevrouw de minister, hoe kan de kwaliteit van het leven in een rusthuis worden verbeterd ? Wat kan er worden gedaan aan de meest voorkomende klachten in de rusthuizen ? Ik denk daarbij aan het ontbreken van inspraak, slechte dienstverlening, enzovoort. Hoe kan de reglementering worden veranderd zodat bejaarden net wel inspraak krijgen om al dan niet naar een rusthuis te gaan ? Is er voldoende inspectie en opvolging van klachten in zowel de privé- als de OCMW-rusthuizen ? Wat kan er worden gedaan aan de slechte beeldvorming van rusthuizen ? In het kader van het onderzoek voor Gezins- en Bevolkingsstudies naar de leefsituatie van de Vlaamse ouderen werd het Hoger Instituut voor de Arbeid belast met de opdracht om een instrumentarium te ontwikkelen met het oogmerk de leefsituatie van bewoners van rusthuizen en RVT's in kaart te brengen. Beschikt u ondertussen over de resultaten van dit onderzoek ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, waarom wor-

den die resultaten niet naar buiten gebracht via de Rusthuis Infofoon ? Naast de gewone kwaliteitscriteria heeft de overheid nu een instrument in handen om een beleid te voeren inzake rusthuizen.

Uit het wetenschappelijk onderzoek heb ik begrepen dat er eigenlijk niet zoveel rusthuizen betrokken zijn bij de bevraging. Het gaat om een 'elitaire' groep. Er zijn inderdaad vragen over de opname in bejaardenhuizen tegen de wil in van de betrokkene. Er zou kunnen worden gewerkt met een vertrouwenspersoon zodat dergelijke situaties worden vermeden.

In het radioprogramma 'Voor de dag' werd gezegd dat bij de groep die op de vragen had geantwoord, een groot deel ex-psychiatrische patiënten was. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor het aanvoelen van de mensen in een rusthuis.

Mevrouw de minister, kloppen die conclusies ? Of zijn er andere verklaringen die niet meteen met de algemene problemen van de rusthuizen te maken hebben ?

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de minister, ook de tevredenheid bij het personeel werd onderzocht. Het zou interessant zijn, mochten we over de resultaten van die studie kunnen beschikken.

Tevreden personeel zorgt ook voor tevredenheid bij de bewoners. Ik zou dat aspect ook graag eens wat beter bestuderen. Misschien kunt u daar al iets over zeggen.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mijnheer de voorzitter, collega's, we hebben ook berichten ontvangen over het onderzoek van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid. Wij hanteren als graadmeter de Rusthuis Infofoon.

Ter voorbereiding van het antwoord op deze vraag heb ik niet de vergelijking gemaakt tussen de resultaten van de studie van het WIV en wat de Rusthuis Infofoon zegt. Ik heb uit het onderzoek van het WIV opgemaakt dat het grootste deel van de ouderen die in een rusthuis verblijven, wel tevreden zijn. Dat is belangrijk, maar het neemt niet weg dat we klachten ernstig nemen. De algemene tenor van het onderzoek is dus niet dat een rusthuis

Byttebier

een plaats is waar mensen slecht worden behandeld, slecht eten krijgen en verkommeren.

De oppervlakte die per bed wordt gesubsidieerd, is opgetrokken van 55 tot 65 vierkante meter. Dat zal buiten het rusthuis niet opvallen, maar voor de mensen die in een rusthuis verblijven, zal dat een merkbaar verschil opleveren.

We vonden het belangrijk om professioneel en kwalitatief personeel in te zetten in de rusthuizen, en ik denk dan heel specifiek aan de invoering en de subsidiëring van de animatiefunctie in de rusthuizen. Dat doet denken aan bezigheidstherapieën, maar daar heeft de animatiefunctie niets mee te maken. Het gaat om een functie die binnen de rusthuizen is gecreëerd en waardoor bewoners die iets willen organiseren, zoals een ontmoeting met scholieren, hulp kunnen krijgen.

De animatiefunctie is gecreëerd vanuit de visie dat er geëmancipeerd moet worden omgegaan met bewoners van rusthuizen en hun familieleden. De functie moet na verloop van tijd worden geëvalueerd om na te gaan of ze de zelfstandigheid van de ouderen inderdaad ondersteunt en versterkt.

Er werd ontevredenheid vastgesteld over de snelheid waarmee oproepen werden beantwoord, maar er was een goede score voor de aangeboden hulp, de dienstverlening, de vriendelijkheid, het geduld en het respect van het personeel. Er zijn veel personeelsleden die meer doen dan gewoon hun uren kloppen. Het is belangrijk dat dergelijke inspanningen worden erkend. Ook de bezoekvoorwaarden en de omgeving van het rusthuis werden in het onderzoek van het WIV heel positief beoordeeld door de bewoners.

In het najaar van 2004 zal elke voorziening moeten beschikken over een kwaliteitshandboek. Daarin wordt gespecificeerd op welke manier de rusthuizen hun kwaliteitsbeleid voeren.

Ik heb de Rusthuis Infofoon reeds vermeld. Deze instantie plaatst telkens haar jaarverslag op haar website. In 2002 registreerde de Rusthuis Infofoon 139 klachten over rusthuizen. Bovendien werden er tijdens dat jaar 748 rusthuizen geïnspecteerd. We hebben 769 rusthuizen, en die zijn dus bijna allemaal geïnspecteerd. Dat is belangrijk, want als er aandacht aan klachten wordt besteed en er op een degelijke manier wordt geïnspecteerd, worden instellingen gemotiveerd om aan de kwaliteitseisen te voldoen. Naar aanleiding van bijna alle klachten

gaat een inspectieteam ter plaatse kijken en wordt een verslag gemaakt. Bij een volgende inspectie moeten rusthuizen kunnen aantonen dat ze iets hebben gedaan aan de vastgestelde tekortkomingen.

Er werd ook een vraag gesteld over de beeldvorming over rusthuizen. We hebben een experiment opgezet in samenwerking met de vier representatieve rusthuiscoördinatoren. Bovendien is er een campagne gestart. Het resultaat daarvan is een kijk- en leesboek met de titel 'Rusthuizen inspireren rusthuizen in positieve beeldvorming'. Dat boek werd gepubliceerd met financiële steun van de Koning Boudewijnstichting en is bestemd voor de directies, het verplegend personeel, de therapeuten, de animatoren, ergotherapeuten en andere rusthuismedewerkers. Iedereen die nieuwsgierig is over de positieve beeldvorming over rusthuizen kan dat boek raadplegen.

De voorzitter : Mevrouw De Schepper heeft het woord.

Mevrouw Claudine De Schepper : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord en ik hoop dat de Rusthuis Infofoon meer zal worden gepromoot bij de bejaarden.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Carlo Daelman tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de stand van zaken inzake beschikbare kinderopvangplaatsen

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de stagnatie in de uitbreiding van kinderopvang

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het acute tekort aan kinderopvang

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Daelman tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de stand van zaken inzake beschikbare kinderopvangplaatsen, van mevrouw Becq tot minister Byttebier, over de

Voorzitter

stagnatie in de uitbreiding van kinderopvang en van mevrouw Merckx tot minister Byttebier, over het acute tekort aan kinderopvang.

De heer Daelman heeft het woord.

De heer Carlo Daelman : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mijn vraag is geïnspireerd op het juni- en julinumnummer van Test Aankoop van dit jaar, waarin de resultaten staan van een onderzoek over kinderopvang dat in januari en februari van 2003 werd uitgevoerd. Het onderzoek spitste zich telkens toe op twee gemeenten per Vlaamse provincie. Het ging telkens om een centrumgemeente en een kleinere gemeente.

Het onderzoek ging uit van twee situaties. De eerste was die van een vrouw die 3 maanden zwanger was en opvang zocht voor haar kind binnen een termijn van 9 maanden. De tweede was die van een vrouw met een baby van 3 maanden die acuut kinderopvang zocht. In beide situaties zochten de vrouwen opvang voor 3 tot 5 dagen per week.

De resultaten van dat onderzoek waren niet zo rooskleurig. Vooral van de centrumsteden kregen we een negatief beeld. Voor de eerste situatie, met de vrouw die binnen 9 maanden een opvangmogelijkheid zocht, was er een relatief ruime keuze in Hasselt en in Gent, als centrumsteden, en in Schoten, Zedelgem en Deinze, als kleinere gemeenten. In Brugge echter waren er slechts vijf keuzemogelijkheden, en in Antwerpen vier. In Halle, als kleinere gemeente, was er één. In Leuven waren er op het eerste gezicht zelfs geen mogelijkheden, maar na een zoektocht in de deelgemeenten van Leuven werden er toch nog zes mogelijke opvangplaatsen gevonden. Voor de korte termijn, met de vrouw die acuut opvang zocht voor haar kind, scoorden de centrumsteden eveneens heel slecht. In Leuven was er slechts één mogelijkheid, en in Brugge eveneens één.

Mevrouw de minister, wat is juist de situatie in de kinderopvang ? In het regeerakkoord was sprake van het creëren van 10.000 extra plaatsen voor kinderopvang. Hoe ver staan we van die doelstelling ? Nu hebben we op die vraag deels al een antwoord gekregen door de informatie die in de marge van de begrotingsbesprekingen werd verstrekt. Er bleken namelijk 6.474 plaatsen gerealiseerd te zijn. De vraag is dus niet langer hoe ver we van die 10.000 plaatsen staan, maar veeleer hoe we ervoor zullen zorgen dat we alsnog aan 10.000 plaatsen komen.

Heeft de hervorming van het sociaal statuut voor onthaalouders al een positief effect gehad op het aantal onthaalouders dat voor extra capaciteit kan zorgen ? Hoe denkt u de problematiek van de centrumsteden die tot uiting kwam in het onderzoek van Test Gezondheid, op termijn op te lossen ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, we hadden het onderzoek van Test Aankoop niet nodig, en eigenlijk ook niet het rapport van Kind en Gezin, naar aanleiding waarvan ik mijn vraag heb gesteld en waaruit bleek dat de particuliere opvanggezinnen minder renderen dan gehoopt. We weten immers al van het begin van dit jaar dat de uitbreiding van de kinderopvang nihil is. In de begroting van 2003 is trouwens geen frank extra uitgetrokken voor de uitbreiding van de gesubsidieerde kinderopvang.

Nochtans vinden we die gesubsidieerde kinderopvang belangrijk, want die zorgt ervoor dat er inkomensgerelateerde bijdragen worden geleverd, dat er specifieke voorwaarden van kwaliteit worden gesteld, en dat de ouders niet zelf hun bijdrage betalen, aangezien die afhankelijk is van het inkomen.

Mevrouw de minister, ik heb al herhaaldelijk vragen gesteld over wat er nu in huis is gekomen van die 10.000 bijkomende opvangplaatsen. Destijds, en ook nu bij de begrotingsbespreking, hebben we een cijfer gekregen van 6.400 bijkomende plaatsen. U zei meer bepaald dat er in de gesubsidieerde opvang was voorzien in 3.294 plaatsen, waarvan een deel is gerealiseerd, en een deel niet. Dat betekent dat er nog maar een klein aandeel daadwerkelijk is gecreëerd.

Ik heb ooit een schriftelijke vraag gesteld over de stand van zaken in 2002. Het antwoord daarop luidde dat er van 1999 tot 2002 in totaal 1.927 plaatsen waren gerealiseerd, het jaar 1999 inbegrepen, een jaar dat deze regering eigenlijk niet tot haar palmares kan rekenen, want een en ander was nog vastgelegd door de heer Martens in de begroting van de vorige regering. Er werden nog 1.999 plaatsen verwacht in 2002. Het algemeen totaal van gerealiseerde en te verwachten plaatsen was 3.926. Volgens het cijfer dat u ons nu bij de begrotingsbespreking hebt gegeven, zijn er nog 600 gesubsidieerde plaatsen minder dan in 2002. Eigenlijk is het dus nog minder dan we dachten. We hebben ook uit de begrotingsbespreking geleerd dat er van 1 januari tot 1 september 2002 weliswaar zo'n 1.900 particuliere opvangplaatsen zijn bijgekomen, maar

Becq

dat er, doordat een hoop onthaalouders afhaken, netto slechts 450 particuliere opvangplaatsen zijn bijgekomen.

Deze cijfergegevens kunnen wat moeilijk overkomen, maar ze geven wel aan dat we eigenlijk gedesinformeerd zijn. De overheid stelt dat er zoveel bijkomende plaatsen zijn, maar daar zou ook bij gezegd mogen worden op welk moment er is geteld, hoeveel plaatsen er echt zijn, en hoeveel er nog moeten bijkomen. Dan wordt duidelijk dat we nog een heel eind af staan van de fameuze 10.000 bijkomende plaatsen die nodig zijn in het geheel van de kinderopvang.

Deze regering heeft gekozen voor twee oplossingen. De ene is de gesubsidieerde opvang. Ze wil daar geld in steken, maar ze weet dat die opvang niet voldoende zal zijn. Daarom stelt ze haar hoop op de particuliere opvanginitiatieven. Blijkbaar rendeert dat echter ook niet naar wens. Daarom heeft ze vanaf dit jaar haar hoop gesteld op de kinderkribben die door het bedrijfsleven zouden worden gesubsidieerd. Er wordt gehoopt dat daar dit jaar 230 extra plaatsen zouden komen.

In de reguliere opvang blijft dan ook de vraag naar de beloofde 10.000 opvangplaatsen. Dat streefdoel wordt bijlange niet gehaald, met onderzoeksresultaten tot gevolg zoals die van Test Aankoop, waaruit geconcludeerd wordt dat we er met reguliere opvang niet geraken en dat mensen op de wachtlijsten blijven staan. Iedereen kan in zijn omgeving vaststellen dat jonge ouders bij wijze van spreken al van voor de conceptie op zoek zijn naar een goede kinderopvangplaats.

We vinden die gesubsidieerde opvang belangrijk omdat we denken dat die ook regulerend kan werken in het marktmechanisme van prijs, kwaliteit en aanbod.

Een bijkomend punt is het statuut van de onthaalgezinnen. Van de diensten voor onthaalgezinnen weten we al een tijdje dat onthaalouders afhaken. Ook vorig jaar nam minister Vogels al een uitzonderingsmaatregel. De diensten voor onthaalgezinnen moeten namelijk een minimumaantal onthaalouders hebben om verder gesubsidieerd te kunnen worden. Omdat ze geen of onvoldoende onthaalouders vinden, werd beslist de subsidies niet te verlagen, alsof er niet minder onthaalouders zijn.

Gisteren kreeg ik het antwoord op een vraag die ik heb ingediend. Daaruit bleek dat voor 2003 100

van de 198 diensten voor onthaalgezinnen de norm van het minimumaantal onthaalgezinnen niet halen. Eigenlijk slagen de diensten er dus niet in voldoende onthaalouders te rekruteren om de minimumnorm te halen. Het gaat om de helft van de diensten, wat een erg groot aantal is.

Ik schrok daarvan, en ik hoop dat het zogenaamde nieuwe ministatuut daar een antwoord op kan bieden. Ik heb daar echter mijn vragen bij. Volgende donderdag wordt daar een vraag over gesteld, dus ik ga daar nu niet dieper op in. Intussen stel ik wel vast dat er ook omtrent de diensten voor onthaalgezinnen, en niet alleen omtrent de kinderkribben, vragen rijzen. Mevrouw de minister, hebt u op een of andere manier een inhaalplan klaar? U bent nog lang niet aan die 10.000 plaatsen. U hebt nog één jaar tijd om de inhaaloperatie te realiseren en de belofte die in het begin van deze legislatuur is gedaan, waar te maken.

Ik heb nog twee andere punten, namelijk over de acute opvang voor zieke kinderen en de flexibele opvang. Voor de opvang voor zieke kinderen heeft deze regering al van alles beloofd en dan weer teruggetrokken. In 2001 werd door voormalig minister Vogels beloofd te zorgen voor een regelgeving en ze zou in een budget voorzien. In 2002 zei ze zich te zullen bezinnen over wat ze zou doen met de zieke kinderen. We hadden wel een voorstel van decreet ingediend, maar dat is weggestemd. Men had 25 miljoen frank, maar daar is niets mee gebeurd. In 2003 zei de overheid dat ze het over een heel andere boeg zou gooien wat betreft de zieke kinderen. Ze worden allemaal in de gezinszorg gestoken, die zelf al kampt met een probleem van capaciteit.

We hebben een gelijkaardig verhaal vastgesteld voor de atypische opvang, opvang in vroege en late uren, bijvoorbeeld voor een politieagente die is getrouwd met een politieagent, die haar job moet opzeggen als ze een kind hebben omdat er geen opvang bestaat omwille van de late uren. Het gaat ook over acute opvang. In 2001 werd gezegd dat hiervoor een ontwerp van besluit zou komen en dat er voor geld zou worden gezorgd. Er is echter niets gebeurd. Er is gelukkig een werkgelegenheidsakkoord afgesloten waarin men in 2003-2004 voorziet in 25 fulltime equivalenten, dankzij het middenveld van werkgevers en werknemers die hier een prioriteit aan willen geven. Wat is hieromtrent tot nu toe gebeurd?

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mijnheer de voorzitter, ik sluit me graag aan bij de twee vorige sprekers. Ik heb nog enkele vragen specifiek over de situatie in Leuven.

Een recente studie in Test Aankoop, naast andere studies, bevestigt de algemene trend van overbevraging van de bestaande diensten voor kinderopvang en het grote tekort aan plaatsen. Wat meer is : men wijst op het feit dat vooral in Leuven dit probleem ernstig is. Nergens in Vlaanderen is het tekort aan kinderopvang zo groot als in deze studentenstad. Als we naar de oorzaken kijken, kan ik me voorstellen dat zich dezelfde trend zal doorzetten in een studentenstad als Gent.

Er zijn een aantal redenen voor dit probleem : steeds meer gaan beide ouders of de alleenstaande ouder uit werken en de Vlamingen wordt gevraagd langer te werken waardoor grootouders steeds minder vaak op hun kleinkinderen kunnen letten. Al deze redenen zijn in Leuven aanwezig. Er is bovendien nog een zeer specifieke situatie. Gelukkig wonen in de regio Leuven heel wat jonge gezinnen. Studenten hebben de goede gewoonte te blijven hangen en zoeken werk in de buurt. Dit gegeven wordt nog versterkt door een andere trend waarbij men, om de files te vermijden, graag werkt in de buurt van de woonplaats.

Al deze redenen samen moeten een verklaring zijn waarom het zo moeilijk is om in het Leuvense een kinderopvangplaats te vinden. Volgens de enquête van Test Aankoop was er één plaats. In het andere scenario ging het over zes plaatsen, maar dan in randgemeenten van Leuven. In Leuven zelf is echt niets te vinden.

Een andere studie, de HIVA-studie, stelt dat als iemand een hoger opleidingsniveau heeft, er meer kans is dat hij of zij gebruik maakt van kinderopvang. Het is evident dat iemand die voltijds werkt, vaker een beroep zal doen op de kinderopvang dan iemand die deeltijds werkt. Blijkbaar was er in de vier erkende kinderdagverblijven in de stad Leuven geen enkel plaatsje vrij. Zelfstandige kinderdagverblijven zijn er niet. In de twee minicrèches is er plaats voor één kindje. Op het ogenblik van de rondvraag was dat plaatsje bovendien de enige beschikbare plaats in heel Leuven.

Dat tekort wordt bovendien nog problematischer als ouders geen alternatief hebben. Heel dikwijls woont de familie ver weg en kunnen jonge Leuvense gezinnen niet op de grootouders rekenen. Het blijft nog altijd zo dat heel veel grootouders de zorg opnemen voor de opvang van de kinderen.

Alle voorzieningen in de regio zitten met wachtlijsten van meer dan een jaar. Als ouder moet je dus eerst op zoek gaan naar opvang vooraleer je maar zou denken aan het maken van een kind. Het probleem is zelfs zo groot dat de moeders – want het zijn meestal zij die die keuze moeten maken – loopbaanonderbreking opgedrongen krijgen omdat niemand voor hun baby kan zorgen.

Voor de buitenschoolse kinderopvang begint zich eenzelfde trend af te tekenen. Ook voor deze groep kinderen nemen nog heel wat grootouders de zorg op. Het staat nu al vast dat je in Leuven niet alleen moet zoeken naar kinderopvang, maar ook best al een plaatsje in de buitenschoolse kinderopvang reserveert, zodra het kindje is geboren.

Mevrouw de minister, was deze evolutie in Leuven echt niet te voorzien ? Daar staat al vast wat zich ook in de andere regio's van Vlaanderen zal voordoen. In welke mate is daarop ingespeeld ? Wat zult u ondernemen voor dat probleem ? Het zou wel erg zijn dat, omdat er geen kinderopvang is, jonge moeders zouden worden gedwongen om in loopbaanonderbreking te gaan of ontslag te nemen. Hoe kunt u dat rijmen met uw bevoegdheid van Gelijke Kansen ?

Welke uitbreidingsprojecten voor kinderopvang en voor buitenschoolse kinderopvang staan nog op het programma ? Op welke termijn zal dat een oplossing bieden ? Bijkomende plaatsen creëren is iets op lange termijn, maar als het probleem op korte termijn rijst, dan wil men ook nu oplossingen.

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik heb over deze problematiek enkele weken geleden een schriftelijke vraag ingediend. Ik zal me nu ook aansluiten. De meeste elementen werden al door de voorgaande sprekers aangehaald.

De heer Van Overmeire heeft u daarnet geïnterpeleerd over de denataliteit. U antwoordde dat hij om spectaculaire maatregelen vroeg.

We evolueren naar Amerikaanse toestanden waarbij een vrouw al kinderopvang moet zoeken nog voor ze zwanger is. Er wordt best ook al uitgekeken naar een school waar het kind kan worden ingeschreven. Deze evolutie is niet gunstig voor de realisatie van de kindervens. Is Leuven een alleenstaand feit ? Zijn er nog plaatsen in Vlaanderen waar dit voorkomt ? Welke maatregelen zult u

Strackx

nemen om op korte termijn een oplossing te creëren ?

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, het klopt dat er op verschillende plaatsen een probleem is inzake kinderopvang. Dat probleem situeert zich echter niet altijd en overal.

De studie van Test Aankoop wijst op verschillen tussen de onderzochte gemeenten. De vraag naar 'opvang 9 maanden later' leverde in Hasselt het grootste aantal beschikbare plaatsen op. In Schoten, Zedelgem, Deinze en Gent was er eveneens een redelijke keuze. In Antwerpen waren de vrije plaatsen veeleer beperkt. Ook in Brussel en Brugge was het aanbod mager. In Leuven kon een oplossing worden gevonden in de randgemeenten. Voor de 'directe opvang' kon Test Aankoop in Zedelgem meteen bij een groot aantal opvangvoorzieningen terecht. Ook in Schoten waren er meerdere mogelijkheden. Leuven was opnieuw een probleem omdat er maar één plaatsje vrij was.

Ik vond het belangrijk dat in het artikel de problematiek duidelijk wordt geschetst. Er is een probleem inzake kinderopvang, maar er wordt ook aangegeven dat er nog andere elementen zijn. Het is voor ouders ook van belang dat de loopbaan wordt geflexibiliseerd.

Ik ben iets meer optimist omdat ik in onze eigen cijfers duidelijk merk dat Vlaanderen vooruitgang boekt inzake kinderopvang ten opzichte van de ons omringende landen. In 2002 werd door de Europese Raad in Barcelona afgesproken dat er tegen 2010 in Europa moet worden voorzien in een opvang voor ten minste 33 percent van de kinderen jonger dan 3 jaar. Uit het jongste jaarverslag van Kind en Gezin blijkt dat we in 1998 een aanbod hadden van 28 percent, in 2000 een aanbod van 30 percent en in 2002 een aanbod van 32 percent. Ik zeg dit niet om de bezorgdheid te banaliseren van jonge ouders over waar hun kind terecht kan, ik wil enkel aangeven dat Vlaanderen erg goed scoort in internationaal perspectief. Ik ken jonge ouders in Zweden en Nederland die voor een totaal andere situatie staan, zowel op het vlak van kinderopvang als de flexibilisering van de loopbaan.

Er is een gesubsidieerd aanbod van ongeveer 6.500 plaatsen bijgekomen. Het is eveneens belangrijk om de diensten voor opvanggezinnen in te schake-

len en om ook met het bedrijfsleven schep te gaan voor de opvang van kinderen. Ons uitgangspunt moet zijn dat het voor jonge ouders mogelijk moet zijn om een goede opvangplaats te vinden voor hun kinderen. Er is een gamma van gesubsidieerd aanbod, van particulier aanbod en van aanbod uit de bedrijfswereld. Het is vooral onze opdracht om de kwaliteit van de opvang te bewaken.

Er was ook nog een vraag over de buitenschoolse opvang. Ook daar zal de vraag groter zijn dan het aanbod. Ik wijs erop dat het aanbod geëvolueerd is van 13.000 naar 20.000 plaatsen. Er komen binnenkort nog 1.400 plaatsen buitenschoolse opvang bij. Het plaatje is niet rond en dat zal het waarschijnlijk nooit zijn. Er worden stappen gezet in de verruiming van het aanbod.

Als het niet lukt om op elke vraag op de juiste plaats op het juiste ogenblik te antwoorden, dan moeten we ons vragen stellen over welke formules van kinderopvang belangrijk zijn. Binnen Kind en Gezin is daar een werkgroep mee bezig. Dat moet leiden tot een beleidsnota die in het najaar in het parlement zal worden besproken. De werkgroep vraagt zich af of het gamma niet moet worden uitgebreid met creatievere oplossingen. Het klopt dat er grenzen zijn aan particuliere opvanggezinnen. We hopen echter dat een versterking van het sociaal statuut een kentering teweeg zal brengen. We kunnen dat nog niet beoordelen omdat het om een recente aanpassing gaat.

In het arrondissement Leuven zijn er sinds 2000 een 220-tal gesubsidieerde plaatsen bijgekomen, waarvan 53 in Leuven zelf. In de particuliere sector startten in dat arrondissement 544 plaatsen op. Er is dus een toename. Dat dat niet volstaat, blijkt uit het artikel in Test Aankoop. Het is belangrijk om het werk verder zetten dat we zijn gestart aan het begin van deze regeerperiode inzake het opstellen van een programmering. Het klopt dat de centrumfunctie van bepaalde gemeenten daarbij indicatief is. Ik heb zo'n vermoeden dat het milderen van de stadsvlucht leidt tot een grotere vraag naar kinderopvang. Het is een goede zaak dat jonge gezinnen de stad niet meer zo vlug willen verlaten. We moeten en zullen onze programmatie daaraan aanpassen. Het Vlaams werkgelegenheidsakkoord biedt ons de mogelijkheid om twee keer 25 voltijds equivalenten in te zetten in de flexibele opvang in 2003 en 2004. Ook de Vlaamse overheid heeft haar akkoord gegeven aan dat werkgelegenheidsakkoord.

De voorzitter : De heer Daelman heeft het woord.

De heer Carlo Daelman : Mevrouw de minister, u verwijst naar de Europese Raad die te realiseren percentages heeft vooropgesteld, en u vergelijkt die met de Belgische praktijk op basis van het jaarverslag van Kind & Gezin. U zegt dat we pas in 2010 33 percent moeten halen en dat we in 2002 al 32 percent halen. Dat lijkt mooi, maar de resultaatsverbintenis van de Vlaamse regering was om 10.000 plaatsen te creëren, terwijl we nu maar aan 6.474 zitten. Daarvan moeten er trouwens nog een aantal worden gerealiseerd.

Het is misschien interessant om het aantal gerealiseerde naast het aantal principieel besliste plaatsen te stellen. De beleidsnota die we in het najaar verwachten, zal cruciaal zijn. Ik hoop dat daarin een aantal concrete maatregelen worden aangekondigd. Dan zullen we kunnen nagaan of het beoogde objectief kan worden gehaald en hoe de centrumstedelijke problemen worden aangepakt.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ik ben teleurgesteld door uw antwoord. U zegt dat er gesubsidieerde en zelfstandige kinderopvang nodig is, maar ondertussen halen we de doelstelling van de 10.000 plaatsen niet. In vergelijking met ontwikkelingslanden die geen opvang hebben, zullen we er wel goed uitkomen. De vergelijking met de Europese landen is dan ook niet goed, want in sommige landen is er veel minder opvang. Welke norm wilt u dan gebruiken, niet alleen voor de kinderopvang, maar ook voor de hele Europese regelgeving ? Ik hoor u geen enkel engagement uitspreken.

Mevrouw de minister, over de neutrale ontmoetingsruimte hebt u gezegd dat u een begrotingsfiets hebt ingediend. Dat is wel het minste dat ik verwacht, maar u moet ook een inhaaloperatie doen, want u staat achter ten opzichte van uw doelstellingen. Met uw antwoord kan ik niet naar de moeders en vaders stappen die wachten op kinderopvang. De mensen wachten niet alleen in stedelijke gebieden, maar ook in regio's die volgens Kind & Gezin niet als blinde vlek worden aangeduid, want ook daar is een tekort aan kinderopvang.

Ik heb ook geen antwoord gekregen op mijn vraag over het ontbreken van impulsen voor zieke kinderen, en voor flexibele opvang.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mevrouw de minister, als er uitbreidingen zijn gebeurd in Leu-

ven, hoe komt het dan dat we nog steeds met zulke slechte cijfers kampen ? Er is maar één conclusie. Op een bepaald moment werd gezegd dat de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg moesten worden weggewerkt. De resultaatsverbintenis inzake de 10.000 extra plaatsen moest binnen deze legislatuur worden gerealiseerd. Ik zie niet goed in hoe dat zal gebeuren.

Mevrouw de minister, u zegt dat er een uitbreiding is van 1.400 BKO-plaatsen. Dat is amper een druppel in de oceaan. Ik heb geprobeerd om dat aan te tonen met een voorbeeld in Leuven, maar binnenkort is dat een probleem in heel Vlaanderen. Er moet dus een tandje worden bij gestoken. We zullen bij de begrotingscontrole evalueren of het voldoende is, maar eerst zien en dan geloven.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mevrouw Becq, ik ben inderdaad vergeten het antwoord op uw vraag te geven. De vraag naar flexibele opvang is reëel, maar heel beperkt. We zijn van oordeel dat we die best opvangen in de reguliere voorzieningen, zoals we ook in het beleidsplan Kinderopvang in maart 2000 hebben gesteld. Het uitbouwen van aparte structuren voor die flexibele opvang blijkt niet efficiënt. Mij is gezegd dat die acute en flexibele opvang reeds voor een deel in de bestaande voorzieningen wordt geboden.

We hebben uit de cijfers van de gebruikersenquête van het najaar van 2002, die pas vorige week door Kind en Gezin zijn bekendgemaakt, kunnen opmaken dat eigenlijk slechts 3,1 percent van de opgevangen kinderen langer dan 11 uur wordt opgevangen ; 90,9 percent gebruikt nooit de opvang voor 7 uur en 80,4 percent nooit na 18 uur. Als ouders dan toch nood hebben aan opvang buiten die vrij reguliere uren, dan gaan ze daarvoor vaak naar het informele circuit.

Dat informele circuit wordt blijkbaar ook veel ingeschakeld voor zieke kinderen. Dat zou niet meteen zware gevolgen hebben voor het vinden van een oplossing voor de opvang. Anderzijds zijn er ook inspanningen van de mutualiteiten en zijn er plaatsgebonden initiatieven. Zo zet in Brussel de VGC een formule voor zieke kinderen op.

De Vlaamse overheid hoeft geen algemene systemen voor de opvang van zieke kinderen te creëren. We denken dat met die inspanningen van de mutualiteiten en andere initiatieven op lokaal niveau de nood kan worden gelenigd. Uit de gebruikersen-

Byttebier

quête begrijpen we dat dit niet het grote pijnpunt is.

U vroeg ook naar flexibilisering. Ik heb u al gezegd dat daar met het Vlaams werkgelegenheidsakkoord op wordt ingespeeld. Dat gebeurt met ons akkoord. Op die manier willen we daar aan werken.

Er is natuurlijk een begrotingsfiche ingediend, want we willen dat groeppad volgen. Dat zal te zien zijn aan het resultaat van de begrotingsbespreking.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik dank u voor dit bijkomend antwoord, maar de vraag naar acute en flexibele opvang voor zieke kinderen is geen vraag naar een apart circuit. Er kan geprobeerd worden te voldoen aan de behoefte op een manier die in het bestaand systeem is geïntegreerd. Blijkbaar wordt er echter nu niet aan voldaan.

U hebt de gegevens van Kind en Gezin, maar wij hebben die niet. Ik kan alleen voortgaan op de gegevens van vorige jaren. Uit de cijfers die u nu noemt leid ik af dat er dus een lichte stijging is van de vraag naar die atypische opvang.

Uw antwoord met betrekking tot de zieke kinderen is heel eigenaardig. U zegt dat het goed is wat er nu gebeurt, maar dat u het niet steunt. Wat u zegt is dus : laat ze maar allemaal doen, we zijn daar blij mee, maar we varen een andere koers en we steunen niet die initiatieven van de ziekenfondsen, de initiatieven buitenschoolse opvang, de diensten onthaalgezinnen en de kinderdagverblijven die zorgen voor zieke kinderen. Dat wordt nu dus niet meer gehonoreerd. U gaat een andere richting uit, maar u zegt wel blij te zijn dat ze er zijn. Dat is beneden alle peil.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Behalve ervoor te zorgen dat we in de begroting stappen kunnen zetten, kunnen – en moeten – we die thema's opnemen in het najaar bij het bespreken van de beleidsnota.

Mevrouw Sonja Becq : Gaat u dan een andere koers varen dan uw voorganger ?

Minister Adelheid Byttebier : Daarover zullen we het hebben bij de bespreking van mijn beleidsnota in oktober 2003.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het voorstel om het ouderschapsverlof uit te breiden tot 1 jaar

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Helsen tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het voorstel om het ouderschapsverlof uit te breiden tot 1 jaar

De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, we weten allemaal dat het aantal depressies toeneemt. De vraag om meer tijd te besteden aan opvoeding is zeer actueel. In deze commissie is al meermaals gesproken over initiatieven inzake opvoedingsondersteuning. Vele ouders hebben immers hulp nodig bij de opvoeding van hun kinderen.

Je kunt maar een kwalitatieve opvoeding geven aan je kinderen, als daar genoeg tijd voor is. Mevrouw de minister, u hebt terzake twee voorstellen gedaan. In het eerste voorstel vraagt u een hogere premie voor het tijdskrediet voor alleenstaande ouders. In het tweede voorstel wordt gevraagd om het ouderschapsverlof uit te breiden tot 1 jaar. Over dat tweede voorstel wil ik u een vraag stellen.

Het zijn hoofdzakelijk moeders die hun loopbaan onderbreken met als doel de opvoeding van de kinderen. Vaders nemen veeleer verlof voor andere doeleinden. De maatregel die u promoot, is dan ook vooral gericht op vrouwen. Ik heb mijn vraag eigenlijk overgenomen van een vrouwelijke collega, ik zeg dat er eerlijkheidshalve bij.

Het opvoedingsproces vergt meer dan 1 jaar tijd. Het is een proces dat start wanneer het kind geboren wordt totdat het volwassen wordt, en daarbij kan de leeftijd weleens verschillen. De oplossing

Helsen

die u voorstelt, is beperkt in de tijd : het gaat om 1 jaar. Wat moet er daarna echter gebeuren ? De oplossingen die u aanreikt, zijn niet echt oplossingen in gezinsverband. Het probleem kan ook niet worden opgelost door kinderopvang, hoewel die opvang er effectief is. De laatste jaren heeft de kinderopvang trouwens een positieve evolutie gekend.

De vraag is of al die problemen kunnen worden opgelost met een onderbreking van de beroepsactiviteiten van de moeder. Volgens cijfers heeft 70 percent van de alleenstaande moeders een betaalde job. Bij alleenstaande vaders loopt dat op tot 92 percent van de gevallen. Het merendeel van de kinderen is eigenlijk heel tevreden met de arbeidssituatie van hun ouders. Meer dan 80 percent is tevreden tot heel tevreden.

Uit het onderzoek 'Tienertijd' blijkt dat kinderen van 6 tot 10 jaar vinden dat de relatie met de moeder iets positiever is dan die met de vader. Er zijn meer positieve en negatieve ervaringen tussen moeders en dochters. Moeders in eenoudergezinnen doen het ook opvallend goed. Het gaat zeer goed in eenoudergezinnen en in gezinnen met coouderschap, waar het kind dus afwisselend bij de vader en bij de moeder woont.

Mevrouw de minister, behoren de voorstellen over het tijdskrediet en het ouderschapsverlof tot uw bevoegdheid ? Behoren die niet eerder tot de bevoegdheid van de federale overheid ? We hebben het hier toch over het statuut van mensen. Men moet onderzoeken wie dat probleem moet aanpakken. Is hierover al overlegd met de federale regering ? En zo ja : wat is het resultaat ? Is er al in middelen voorzien, in de Vlaamse begroting voor 2003 of in de planning voor de jaren erna ? Wat is er eventueel op federaal niveau opzijgezet ? Welke voorstellen heeft de minister met betrekking tot de periode na het ouderschapsverlof ? Er moeten creatieve voorstellen uit de bus komen, want de bestaande kinderopvang biedt geen oplossingen.

De minister is ook bevoegd voor gelijke kansen. Het ouderschapsverlof en het tijdskrediet worden vooral door vrouwen opgenomen. Leidt dat er niet toe dat de kansen van vrouwen op de arbeidsmarkt worden beperkt ? De vorige ministers bevoegd voor gelijke kansen hebben er altijd naar gestreefd om vrouwen op topfuncties binnen de overheid en het bedrijfsleven te krijgen. Zal dit soort van maatregelen die inspanningen niet aantasten ? Hoe kunnen we vaders stimuleren om de opvoedende taken meer ter harte te nemen en een ouder-

schapsverlof op te nemen ? Het tijdskrediet wordt dikwijls opgenomen om vroeger te stoppen met werken. Eigenlijk verlaagt men zo de pensioenleeftijd. Mensen die het tijdskrediet gebruiken voor de opvoeding van hun kinderen zullen dat niet meer kunnen. Is dat niet discriminerend ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik deel de bekommernissen van de heer Helsen. Het is jammer dat minister Byttebier niet bevoegd is. Er is wel een traditie ontstaan waarbij de minister bevoegd voor gelijke kansen zich sterk maakt tegenover de federale regering. Ik hoop dat ze daarin slaagt en dat men tijdens de federale formatiebesprekingen meer doet dan alleen maar de maatregelen van vroeger terug te schroeven. Dat laatste is met de loopbaanonderbrekingen gebeurd.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, het tijdskrediet is een federale aangelegenheid. Vlaanderen steunt dat initiatief met aanmoedigingspremies. We hebben geen bevoegdheden terzake, en kunnen de pijnpunten niet wegwerken. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het feit dat het om een forfaitaire vergoeding gaat, en dat het tijdskrediet dus gemakkelijker is op te nemen door iemand uit een tweeverdienersgezin dan door een alleenstaande. Eigenlijk zou men het minimumloon moeten uitkeren. We kunnen dat enkel suggereren aan het federale niveau.

De toestand van eenoudergezinnen is niet per se problematisch. Ik was op de voorstelling van het boek 'Tienertijd', dat het resultaat is van de samenwerking van het CBGS en het Kinderrechtencommissariaat. Men was erg optimistisch over de kwaliteit van de relaties tussen ouders en kinderen, ook in eenoudergezinnen. Een goede band is er in de eerste plaats als er stabiliteit is, en hangt niet af van de gezinsvorm waarin dat gebeurt. Het is goed dat te weten in een samenleving met verschillende gezinsvormen.

De uitbreiding van het ouderschapsverlof tot één jaar leidt er niet toe dat de man op een bepaald ogenblik het verlof van de vrouw overneemt. Het ouderschapsverlof is immers niet overdraagbaar. Elke ouder zou één jaar ouderschapsverlof moeten kunnen nemen. Beide ouders moeten worden gestimuleerd om ouderschapsverlof op te nemen.

We kunnen hopen dat mannen op die manier meer zorgtaken op zich nemen. We weten dat vrouwen

Byttebier

heden ten dage meer ambitie hebben om een job op te nemen en een loopbaan uit te bouwen. Misschien komen we op een goede dag effectief tot het evenwicht dat we graag zouden zien, waarbij zowel mannen als vrouwen hun verantwoordelijkheid opnemen voor de zorg én zich kunnen uitleven in hun job

Dat is eigenlijk het belangrijkste dat ik u wilde antwoorden. Ik kan u ook nog zeggen dat het aanmoedigen van mensvriendelijke bedrijven ook deel uitmaakt van ons beleid. Dat is echter niet iets wat in een vingerknip kan gebeuren. Hiervoor moeten verschillende initiatieven worden genomen.

Ik wil deze gelegenheid aangrijpen om toch nog even het initiatief van het mensvriendelijk bedrijf onder de aandacht te brengen. Ik had de eer om vorige week het Virga Jesseziekenhuis de hoofdprijs te geven. Een ziekenhuis is eigenlijk een bedrijf waarin flexibele werkuren zeker niet evident zijn. In dit ziekenhuis wordt echter veel rekening gehouden met de gezinssituatie en met de vakantieplanning. Daaraan worden dan vele kwaliteitsvoordelen gekoppeld. Hoewel het tot de moeilijke sector van de verzorging behoort, kent dit ziekenhuis niet het probleem van openstaande vacatures, zoals vele andere ziekenhuizen. Mensen staan effectief in de rij om in dat ziekenhuis te mogen werken.

Dat vind ik zelf een heel belangrijke boodschap, ook voor het bedrijfsleven. Als het bedrijfsleven zelf die kwaliteitsnormen inbouwt, kan het dus mensen aantrekken met ambitie, mensen die zin hebben om te werken indien hun arbeid inderdaad kan worden gecombineerd met zorg.

U zult misschien hebben gemerkt dat ik in verschillende van mijn antwoorden probeer de combinatie te zoeken tussen verschillende partners om zo meer welzijn en meer geluk in onze samenleving te brengen. Het is echter niet alleen de overheid die daarvoor verantwoordelijk is maar evenzeer het bedrijfsleven.

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Bedankt voor uw antwoord, mevrouw de minister. Ik wil nogmaals beklemtonen wat ik reeds heb gezegd in mijn vraag, namelijk dat het belangrijk is dat uit die cijfers van 'Tienertijd' bleek dat de gezinsvorm ondergeschikt is aan de band die er bestaat tussen ouder en kind.

Het nut van die uitbreiding van het ouderschapsverlof tot 1 jaar is natuurlijk afhankelijk van de situatie. De partners zullen zelf moeten uitmaken wie dat verlof opneemt, maar in het beste geval zouden dus zowel de man als de vrouw dat kunnen doen. Dan zitten we echter nog maar aan 2 jaar. Ik denk dat dat nog steeds geen afdoende oplossing biedt. Ik denk dat we moeten zoeken naar andere, creatieve oplossingen, omdat het ouderschapsverlof slechts een beperkte oplossing is. Misschien kunnen er wel initiatieven worden uitgewerkt op basis van de werkwijze in dat ziekenhuis dat een prijs heeft gekregen omdat het zo personeelsvriendelijk is. Misschien vinden we daar een aantal voorbeelden van maatregelen die we op grotere schaal kunnen voorstellen. Misschien kunt u ons een rapport bezorgen over hoe het er in dat ziekenhuis aan toegaat, want dat zult u wel gekregen hebben.

Minister Adelheid Byttebier : Ik zal dat heel graag doen. Als het even kan, wil ik me in de zomer ook wat meer verdiepen in deze materie. We kunnen hier dus zeker op terugkomen.

De voorzitter : Ik wil nog zeggen dat hetzelfde Virga Jesseziekenhuis twee jaar geleden ook de prijs heeft ontvangen van vrouwvriendelijk en gezinsvriendelijk bedrijf, net omdat flexibiliteit daar zo belangrijk was. Ook daarom lijkt het me belangrijk om het rapport over dit ziekenhuis aan de leden van de commissie te bezorgen.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 18.08 uur.*
